

- <http://www.ioanguradeaur.ro/%E2%80%A0-viata-3/>

Sf. Ioan Gura de Aur

DESPRE DIAVOL

din "Diavolul si magia"

Partea I

Vremea și pricina căderii diavolului

Sfânta Scriptură ne învață că, mai înainte de crearea proto-părinților, s-au surpat din treapta lor diavolul și cei care erau cu el, fiindcă s-au mândrit. Căderea diavolului a avut drept urmare venirea morții în lume, așa cum spune un înțelept al Vechiului Testament: "Iar prin pizma diavolului moartea a intrat în lume..." (Înțelepciunea lui Solomon 2, 24).

Spune-mi dar, dacă diavolul n-ar fi căzut înainte de facerea omului, cum l-ar fi putut pizmui pe om, rămânând în treapta sa? Căci pizma îngerului față de om nu poate avea temei: a aceluia aflat la o cinste așa de mare pentru acela îmbrăcat în trup.

Diavolul, căzut de la slava cea mai înaltă la starea cea mai rea, văzându-l pe omul creat de Dumnezeu ridicat la o cinste așa mare (chiar dacă era o făptură trupească) din pricina iubirii celei mari a Creatorului, l-a pizmuiat prea tare și, prin înșelăciune, trimițându-l pe șarpe să-l amăgească, l-a făcut vinovat de pedeapsa morții.

Pentru că acesta este răul. Nu poate răbda cu liniște fericirea celorlalți.

Așadar, toți știu că, în vechime, și diavolul și toată oștirea lui au căzut din slava cea mai de sus și că de atunci se află în tagma acelor ce și-au pierdut cinstea. (Cuvântul XXII la Facere PGB 2, 654-656. PG 53, 188).

Nepăsarea, trufia și deznădejdea sunt pricini ale căderii sale

Diavolul, înainte de cădere, era bun. Dar, fiindcă a dovedit nepăsare și s-a lăsat stăpânit de deznădejde, a căzut într-un rău atât de mare, încât nu s-a mai putut ridica. Că era bun ne arată și Scriptura, unde se spune: "Am văzut pe satana ca un fulger căzând din cer" (Luca 10, 18). Asemuirea aceasta a căderii cu un fulger îi arată starea de dinainte și repeziciunea cu care s-a făcut.

(Despre căință I PGB 30, 94. PG 59, 278)

Cum diavolul a căzut din pricina semeției, așa și acela care-i primește lucrarea se desăvârșește în semeție.

De aceea, noi toți se cuvine să avem grijă să ne ținem departe de patima trufiei, ca să nu cădem în păcatul lui și să ne facem răspunzători pentru aceeași osândă și, totodată, părtași la pedeapsa sa.

(Cuvântul I la Epistola II Tesaloniceni PGB 23, 12. PG 23, 470)

Diavolul n-ar fi ajuns ce este dacă mai întâi n-ar fi căzut din pricina deznădejdii și, dacă, mai apoi, n-ar fi căzut din deznădejde în trufie.

(Către Teodor cel căzut PGB 30, 836. PG 47, 302)

Pizma diavolului

Mă mir de pizma diavolului, pentru că nu putea acest demon viclean să vadă purtare îngerească în trupul omului.

(Cuvântul XV la Facere PGB 2, 400. PG 53, 124)

Cum el însuși, în clipa în care s-a mândrit, a fost izgonit din cinstea ce-i fusese dată, așa ar dori să vă facă și vouă. Prin călcarea poruncii a vrut să vă ducă la pedeapsa morții și să-și aline pizma, precum a spus iarăși înțeleptul "Iar prin pizma diavolului moartea a intrat în lume" (Înțelepciunea lui Solomon 2, 24).

(Cuvântul XVI la Facere PGB 2, 426. PG 53, 130)

Diavolul, fiind îmboldit de ură și de ciudă și nerăbdând nenumăratele binefaceri ce i-au fost date omului încă de la facerea sa, orbit de ciudă s-a repezit la înșelăciunea, cea aducătoare de moarte.

(Cuvântul XIX la Facere PGB 2554. PG 53, 162)

Puterea de sub cer

Acele începătorii și stăpânii sunt din ceruri, dar acestea sunt de sub cer. Pe diavoli i-a numit stăpânitori ai lumii, ca să arate că cerul nu este deschis pentru ei, ci neapropiat, și că stăpânirea lor tiranică se întinde numai în această lume.

(Despre Cel Nepătruns IV PGB 35, 122. PG 48, 730).

Tagmele demonilor sunt mai multe

"... împotriva începătorilor, împotriva stăpânilor ... împotriva duhurilor răutății care sunt în văzduhuri" (Efeseni 6, 12). Așa cum există în ceruri tronuri, domnii, începătorii și stăpânii, tot așa și

la duhurile răutății.

(Cuvântul XX la Epistola către Efeseni PGB 21, 186. PG 62, 134)

Numele diavolului

El nu este numai lup, ci și leu, căci spune: “Potrivnicul vostru, diavolul, umblă, răcnind ca un leu ...” (I Petru 5, 8). Este și șarpe și balaur, căci spune: “... să călcați peste șerpi și peste scorpii...”

(Luca 10, 19).

Locul diavolului

“... împotriva duhurilor răutății care sunt în văzduhuri” (Efeseni 6, 12) adică urmându-l pe stăpânitorul văzduhului...’. Aceasta, iarăși, o spune, fiindcă diavolul locuiește sub cer și fiindcă spiritele văzduhului sunt puteri netrupești, când lucrează el.

Ca să vezi că stăpânirea lui nu e veșnică, ci că se va desființa la sfârșitul acestui veac, ascultă ce spune Pavel la sfârșitul Epistolei sale: “Căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătorilor, împotriva stăpânilor, împotriva stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sunt în văzduhuri” (Efeseni 6, 12).

Ca nu cumva să crezi că diavolul este nezidit, auzind că l-a numit stăpânitor, mai numește și în alt loc Veac viclean1 timpul căderii oamenilor, fără a avea în vedere zidirea. Eu socotesc că, dacă era stăpânitor sub cer, nici după călcarea poruncii n-ar fi căzut din stăpânirea lui.

(Cuvântul IV la Epistola către Efeseni PGB 20, 498. PG 62, 31)

a) Stăpânitorul lumii și al acestui veac

“... vine, și Stăpânitorul acestei lumi și el nu are nimic în Mine” (Ioan 14, 30). Stăpânitor al lumii îl numește pe diavol și tot așa îi numește și pe cei răi; el nu este stăpân al cerului și al pământului, căci, de-ar fi așa, pe toate le-ar răsturna și le-ar prăpădi. Este doar stăpânitorul aceluia ce se predau lui. Din această pricină îl numește stăpânitor al întunericului acestui veac (Efeseni 6, 12).

(Cuvântul XV la Evanghelia lui Ioan 14, 448. PG 59, 408)

De ce îl numește, totuși, stăpânitor al veacului și al lumii acesteia ? Pentru că aproape toată omenirea s-a predat pe sine lui și toți suni robii lui de bună voie și din propria lor alegere. Pe Hristos, Care ne făgăduiește bunătați nenumărate, nici nu-L iau în seamă. De acela, însă, care nu făgăduiește nimic, ba care ne mai trimite și în iad, ascultă toți. Dar, dacă el este stăpânitor în acest veac și are mai mulți supuși decât are Dumnezeu și mai mulți ascultă de el decât de Dumnezeu (în afară de cei puțini, care suni ai Lui), acest lucru se întâmplă din pricina nepăsării și delăsării noastre.

b) Potrivnic și diavol

Îl numește potrivnic și diavol pentru că și pe Dumnezeu Îl vorbește de rău înaintea oamenilor, și pe noi ne vorbește de rău înaintea lui Dumnezeu, ponegrindu-ne totodată și pe noi, oamenii, unii înaintea altora.

Altădată, pe Iov l-a defăimat dinaintea lui Dumnezeu, spunând: “Oare degeaba se teme Iov de Dumnezeu?” (Iov 1, 9), dar și pe Dumnezeu dinaintea lui Iov, pe care l-a întăritat împotriva Lui, spunând: “Focul lui Dumnezeu a căzut din cer” (Iov 1, 16). Nu L-a defăimat el, oare, iarăși, pe Dumnezeu, în fața lui Adam, când a spus că “se vor deschide ochii” (Facere 3, 5) și nu-L defăimează și astăzi pe Domnul la mulți dintre noi, spunând: “Nu Dumnezeu le poartă de grijă tuturor celor pe care le vedeți, ci a lăsat în seama demonilor toate câte sunt la voi”.

Pe Hristos, de asemenea, L-a defăimat în fața multor iudei, numindu-L amăgitor și vrăjitor.

Poate va voi cineva să afle cum lucrează diavolul. Când nu găsește o minte îndumnezeită, când nu găsește un suflet înțelept și cuminte, ce nu nesocotește poruncile Domnului și păzește cele arătate lui, îl robește și apoi se departează.

Dacă Adam ar fi păzit porunca dată lui de Dumnezeu : “... în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit” (Facere 2, 17), n-ar mai fi pățimit toate care le-a pățimit.

(Cuvântul II la Epistola a II-a către Corinteni PGB 19, 70-71. PG 61, 402)

c) Leul

Scriptura îl mai numește pe diavol leu, căci zice: “Potrivnicul vostru, diavolul, umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită” (I Petru 5, 8). Profetul însuși zice, în altă parte: “... vei călca peste leu și peste balaur” (Psalmul 90, 13), pentru că fiara are multe chipuri. Dar dacă veghem, acest leu, acest balaur se va înmuia mai tare ca lutul și nu se va mai năpusti asupra noastră, căci spune: “... să călcați peste șerpi și peste scorpii ...” (Luca 10, 19).

Diavolul dă târcoale furios ca un leu. Dar, chiar dacă ar încerca să-i lovească pe cei ce-L au pe Hristos, semnul crucii pe frunte, focul Sfântului Duh și candela veșnic nestinsă, tot n-ar reuși, fiindcă nici măcar privirea nu și-ar putea-o îndrepta spre ei, ci pe dată le-ar întoarce spatele și ar fugi, a doua oară ne mai îndrăznind să se întoarcă.

Ca să te convingi că toate acestea nu sunt doar vorbe, fii atent, te rog, la ce spune Pavel. Și el a fost om, dar leul acesta se temea atât de tare de el, încât nici de hainele lui și nici de umbra-i nu cuteza a se

apropia. Lucru foarte firesc, dat fiind că nu suferea mirosul de bună mireasmă al lui Hristos ce ieșea dintr-însul și nici măcar privirea nu și-o putea ridica spre acea candelă a virtuții.

(Cuvânt la Psalmul 7, PGB 5, 294. PG 55, 84)

d) Diavolul este ‘cel viclean’ prin excelență

Pe om Scriptura îl numește doar rău, dar atunci când vorbește de diavol, îl numește ‘cel viclean’. De ce, la urma urmei? Pentru că diavolul s-a făcut părintele răutății și, de aceea, este numit ‘cel viclean’ prin excelență. Și s-a socotit că este de ajuns să fie numit doar cu acest adjectiv și să nu i se mai rostească și numele propriu din pricina vicleniei sale fără seamăn, pe care, însă, n-o are din fire, ci pe care a dobândit-o mai târziu.

(Cuvânt la Psalmul 139 PGB 7, 254 PG 55, 422)

“Izbăvește-ne pe noi de cel viclean” (Matei 6, 13). Il numește: pe diavol ‘cel viclean’ și ne îndeamnă să ducem neîncetat război cu el și, pe lângă aceasta, ne arată că viclenia nu este proprie după fire, de vreme ce nu este o trăsătură a firii noastre, ci urmarea alegerii pe care am făcut-o.

Diavolul a fost numit viclean tocmai din pricina mării sale răutăți și pentru că, fără ca noi să-i fi greșit vreodată și să-l fi nedreptățit, el ne războiește neîmpăcat și fără răgaz. Domnul n-a spus “... izbăvește-ne de cei vicleni...”, ci “... de cel viclean ...”. Ne învață, astfel, să nu ne supărăm pe semenii noștri pentru ceea ce ne fac, ci să mutăm dușmănia noastră față de dâșii asupra diavolului, fiindcă el este cauza tuturor relelor.

Când Hristos spune: “... Că a Ta este împărăția ...” (Matei 6, 13), ne arată că diavolul se supune lui Dumnezeu și că acest vrăjmaș al nostru, chiar și atunci când pare a ne război, o face numai cu îngăduința lui Dumnezeu. Căci și el este unul din robii Săi, chiar dacă dintre aceia care s-au răzvrătit împotriva Lui și cărora li s-a luat cinstea. Diavolul n-ar îndrăzni să atace pe nici unul dintre cei ce sunt robi împreună cu el, dacă n-ar fi luat îngăduință de sus. Dar ce spun eu pe unul din robii asemenea lui, când nici cu porcii n-ar putea să se pună, dacă nu i s-ar îngădui. Nici cu oile, nici cu vițeei, dacă n-ar fi căpătat învoire din cer.

(Cuvântul XIX la Evanghelia după Matei PGB 9, 680-682. PG 57, 282)

e) Fiara răufăcătoare cu multe nume, (cu multe) chipuri și (cu multe) înfățișări

Mistrețul și fiară sălbatică sunt diavolul și toată puterea lui, fiindcă înfățișarea lui e sălbatică și necurată. Căci, atunci când vrea să-i arate cruzimea, Scriptura spune: “umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită” (I Petru 5, 8). Iar atunci când vrea să-i arate veninul ucigător și mânia atotdistrugătoare, îl numește șarpe și scorpie, zicând: “Iată, v-am dat putere să călcați peste șerpi și scorpii și peste toată puterea vrăjmașului” (Luca 10, 19). Iarăși, când vrea să ne arate puterea și, împreună cu ea, veninul, îl numește balaur, după cum spune: “...balaurul acesta pe care l-ai zidit ca să se joace în ea” (Psalmul 103, 27). Și peste tot îl numește balaur și șarpe decăzut și aspidă.

Fiara aceasta are multe înfățișări, multe chipuri și o mare putere. Pe toate le mișcă, le tulbură și pe toate le întoarce pe dos.

Dar să nu vă temeți, să nu vă ia frica. Vegheați doar, și se va face ca o vrabie, căci zice: “să călcați peste șerpi și scorpii ...” (Luca 10, 19). Dacă vrem, Dumnezeu ne-a dat putere să călcăm peste el cu picioarele.

Bagă de seamă, dar, cât de vrednici suntem de răs și totodată cât de vrednici de plâns suntem. Acela, pe care-l putem avea sub picioare, îl îngăduim să ne stea deasupra capului! Cum virie asta? Numai de noi atâră. Dacă vrem, e mare și dacă vrem, e mic. Dacă suntem cu luare-aminte la noi înșine și suntem mereu cu împăratul nostru, se ghemuiește și se face mic, iar în lupta pe care o duce împotriva noastră nu se poartă cu nimic mai bine decât un prunc. Dar atunci când ne depărtăm de împăratul nostru, se mândrește, scrâșnește din dinți și mugește iar, pentru că ne-a prins lipsiți de marele nostru ajutor. Un lucru să știm: nu ne atacă decât dacă îi îngăduie Dumnezeu.

Când îi îngăduie Dumnezeu să ne atace?

Dumnezeu o îngăduie fie atunci când voiește să ne îndrepte sau când are a ne pedepsi, fie atunci când ne încearcă mai mult, ca pe Iov. îl vezi cumva să stea departe și să nu cuteze a se apropia de Iov, sau să se teamă și să tremure?

Și ce vorbesc eu de Iov? Când diavolul l-a atacat pe Iuda, n-a îndrăznit să-l răpească cu totul și să intre în el până când nu l-a scos Hristos din ceata sfântă a ucenicilor Săi. La început l-a lovit doar din afară, căci nu putuse intra în el. Când l-a văzut, însă, rupt de ceata sfântă, s-a năpustit asupra lui mai sălbatic decât un lup și nu s-a depărtat până nu l-a omorât cu o îndoită moarte.

(Cuvântul VII la Epistola către Filipeni PGB 21, 514-516. PG 62, 224-225)

Fiara este răufăcătoare și pe toate le uneltește și le întoarce împotriva mântuirii noastre.

(Cuvântul I la Roman Martirul PGB 37, 154. PG 50, 608)

Dovezi ale răutății sale

Ce să fac? Mă întrebi. Ai un Stăpân iubitor de oameni. Căci mai bine Se lasă blestemat de tine cu aceste cuvinte decât să te predea demonilor ca să afli pe pielea ta cum ar cârmui ei omenirea. Dacă ai trăi sub ocârmuirea lor, le-ai cunoaște bine răutatea. Dar și acum pot să ți-o arăt, cu o mică pildă. Câțiva demonizați ieșind din morminte s-au întâlnit cu Hristos și demonii din ei L-au rugat să le îngăduie să intre în turma de porci. Domnul le-a îngăduit și au intrat și porcii s-au aruncat în adânc. Așa cârmuiesc demonii, chiar dacă n-aveau nimic de împărțit cu porcii. Dar cu tine ei au o luptă neîmpăcată, o vrăjmășie de moarte și un război necurmat.

Dacă pe porci, cu care n-aveau nimic de împărțit, nu i-au suferit nici o clipă, ce nu ne-ar face nouă, dacă ar avea stăpânire asupra noastră, noi, care le suntem vrăjmași și tot timpul îi mușcăm? De aceea, și Dumnezeu i-a lăsat să năvălească în turma de porci, ca să le afli răutatea încercată pe niște viețuitoare nevinovate. Și este limpede pentru toți că același lucru, adică ce le-au făcut porcilor, l-ar fi făcut și nefericiților demonizați, dacă, chiar așa, în nebunia lor, nu s-ar fi aflat sub pronia lui Dumnezeu.

Și acum, de vei vedea vreun om tulburat de demon, închină-te Stăpânului și fă cunoștință cu răutatea duhurilor necurate. Pe amândouă le poți vedea în cei posedați: răutatea demonilor și iubirea de oameni a lui Dumnezeu.

Răutatea le-o vezi atunci când tulbură și răscolesc sufletul unui posedat. Iubirea de oameni a lui Dumnezeu o vezi atunci când oprește un asemenea demon sălbatic și puternic sălășluit într-un demonizat, îl împiedică și nu-l lasă să-și folosească toată puterea, ci îi îngăduie să arate numai atâta putere câtă este de ajuns să-l pedepsească pe om și să-l facă să-și vadă propria sa răutate. Vrei să mai vezi într-o altă pildă cum cârmuiește un demon cu răutatea sa, când i-o îngăduie Dumnezeu? Gândește-te la turmele de vite și de oi ale lui Iov, cum le-a nimic într-o clipă, la moartea înfricoșătoare a copiilor săi și la rănilor lui putrede! Atunci vei vedea cruzimea, neomenia, sălbăticia și răutatea fără seamăn a demonilor și din acestea vei cunoaște bine că, dacă Dumnezeu le-ar lăsa lor în stăpânire toate lucrurile, pe toate le-ar întoarce pe dos. Ne-ar tulbura foarte și ne-ar face și nouă ce le-au făcut porcilor și celorlalte turme. Și nu s-ar gândi nici o clipă la mântuirea noastră.

Dacă ei ar cârmui lumea, noi n-am fi mai buni decât demonizații, ba poate am ajunge și mai rău decât ei, aceasta pentru că nici pe ei nu i-a părăsit Dumnezeu de tot în puterea demonilor. Altfel ar fi pățit mult mai multe decât pățimesc acum.

(Către cei ce spun că demonii cârmuiesc cele omenești...PGB 31, 58-60 PG 49, 253-254)

Cum este demonul?

Firea demonului este să facă zarvă și să pricinuiască nebulie și mult întuneric, în timp ce lui Dumnezeu îi e propriu a ne lumina și a ne învăța cu înțelepciune: toate câte se cuvine să le facem. (Cuvântul XXIX la Epistola I către Corinteni PGB 18A.248. PG 61, 242)

De ce există demoni?

Dumnezeu l-a lăsat să existe ca să te facă pe tine mai puternic, ca să te arăți un luptător mai strălucit și luptele tale să fie și mai pline de vrednicie.

De te întreabă cineva de ce l-a lăsat Dumnezeu pe diavol (pe pământ), așa să-i răspunzi: că pe cei treji și veghetori nu numai că nu i-a vătămat vreodată, ba chiar le-a fost de folos, nu voind el, desigur, fiindcă e viclean, ci datorită curajului lor, pentru că s-au folosit cum trebuie de viclenia lui. Și asupra lui Iov s-a năpustit, dar nu ca să-l facă mai plin de slavă, ci ca să-l biruie. E viclean, fiindcă viclene îi sunt planurile și voia. Deloc nu l-a vătămat pe dreptul Iov, ba, dimpotrivă, lupta i-a fost de folos, precum am arătat mai înainte. Diavolul și-a arătat viclenia, iar dreptul și-a arătat bărbăția și vrednicia. Pe mulți, vei spune, îi biruie, îi biruie, desigur, dar numai din pricina propriei lor slăbiciuni și nu prin puterea sa.

(Că din trândăvie răutatea ... PGB 31, 104. PG 49, 266)

Existența diavolului este binefacere pentru creștini

Dacă nu era el, spune, multe rele nu s-ar fi întâmplat. Dar atunci, și osânda ar fi fost neiertătoare. Pentru că acum, iubite, pedepsele sunt mai ușoare. Dacă noi înșine am fi răspunzători pentru faptele noastre rele, atunci pedeapsa ne-ar fi cu neputință de suportat.

Spune-mi, dacă Adam singur, fără sfatul uneltitorului, ar fi căzut în păcat, cine l-ar fi scăpat de osânda veșnică ?

Dar, n-ar fi păcătuie, spune.

De unde această concluzie?

Adam era lipsit de voință, nepăsător, gata de orice nesocotință și pregătit să primească un asemenea sfat, că oricum ar fi căzut și fără îndemn. Ce diavol i-a împins pe frații lui Iosif la omor?

Dacă priveghem, diavolul se face pricină de urcuș duhovnicesc. Dacă suntem mereu cu luare-aminte și atenți, iubitorilor, diavolul ne și ajută să sporim duhovnicește. Cu ce l-au vătămat pe Iov atâtea

șirete uneltiri cu care s-a ostenit să-l piardă? Nu spune, te rog, că pe Iov l-au vătămat, căci numai un duh slab se vătăma. Dar unul ca acesta se smintește și dacă nu există diavol.

Totuși, spune Scriptura, mai tare se vătăma prin lucrarea aceluia. Dar și pedeapsa-i este mai ușoară când păcătuiește îndemnat de diavol, pentru că pedepsele nu sunt aceleași pentru toate păcatele.

Să nu ne amăgim noi înșine. Nu diavolul ne vătăma, dacă priveghem și suntem treji. El ne trezește și mai mult, el ne deșteaptă și ne silește să ne păzim.

Să lămurim mai întâi un lucru: să zicem că nu existau fiare și nici tulburările care ne macină sufletul, nici boală, nici durere, nici supărare, nici altceva asemenea. Ce-ar fi fost omul? Socotesc că mai mult porc decât om, mâncând și îmbătându-se, nestânjenit de nici una din aceste suferințe. Acum, însă, grijile și teama îi sunt prilej de exersare în virtute, de deprindere a celei mai bune învățături și îi sunt școală de cucernicie și de dreaptă-credință.

(Cuvântul XLIV la Fapte PGB 16B, 268-270 PG 60, 377)

Foloasele pe care ni le aduce lupta cu diavolul

Sufletul e ca un scut. Dacă-l lovește lancea și e moale, îl străpunge, dar, dimpotrivă, dacă e tare, nu-i pricinuieste nici o stricăciune, ci cade alături, cu vârful îndoit. Dacă săgețile pe care le aruncă diavolul asupra unui suflet îl găsesc slăbit și lipsit de voință, atunci îl pătrund până în adânc, dar dacă îl găsesc întărit și puternic, diavolul însuși se depărtează neputincios, fără a-i pricinui nici cel mai mic rău. Ba, mai mult, de aici se nasc și două mari foloase, chiar trei: diavolul nu l-a vătămat, ci l-a lăsat mai puternic decât l-a găsit și el însuși, de pe urma acestui fapt, a devenit mai slab.

(Cuvântul la Psalmul 9, PGB 5, 454 PG 55, 125)

Contribuția diavolului la căderea protopărinților

Împins de pizmă, diavolul s-a slujit de șarpe pentru a-și duce la capăt înșelăciunea

“Șarpele însă era cel mai șiret dintre toate fiarele de pe pământ, pe care lejacuse Domnia Dumnezeu.

Și a zis șarpele către femeie: ‘Dumnezeu a zis FA, oare, să nu mâncați roade din orice pom din rai?’

“(Fac. 3, 1)

Fii atent la urzeala și la planul plin de șiretenie pe care l-a născocit acest demon viclean când a văzut că omul, pe care l-a creat Dumnezeu, e înălțat la o așa mare cinste și că nu este aproape cu nimic mai prejos decât îngerii, cum spune profetul David: “Micșoratu-l-ai pe dânsul cu puțin față de îngeri” (Psalmul 8, 5). Acest “cit puțin” i-a pricinuit păcatul neascultării, pentru că profetul a spus aceasta după cădere.

Așadar, văzând stăpânitorul răului, diavolul, că pe pământ se află un înger pământesc și topindu-se de ciudă că el, deși făcuse parte din oștirile cerești, a fost aruncat din slava demnității sale din pricina vicleniei și a răutății sale prea mari, s-a folosit de un mare șiretlic ca să-i răpească omului bunăvoința lui Dumnezeu. După ce l-a făcut să fie nerecunoscător, l-a și despuiat apoi de bunătățile cele negrăite, dăruite lui de Dumnezeu, în marea Sa bunătate. Și ce a făcut?

După ce a văzut el că această fiară, șarpele, în șiretenie, le întrece pe toate celelalte, așa cum ne-a încredințat și fericitul Moise, spunând “șarpele însă era cel mai șiret dintre toate fiarele de pe pământ, pe care le făcuse Domnul Dumnezeu” (Fac. 3, 1), s-a slujit de el ca de o unealtă și, prin cuvinte amăgitoare, a atras în capcana pe care a întins-o vasul cel mai slab, adică femeia.

(Cuvântul II la Facere PGB 2, 410-412 PG 53, 126)

Marea amăgire a diavolului

După ce s-a folosit de această necuvântătoare ca să-și alcătuiască planul viclean, prin șarpe a vorbit cu femeia și i-a spus: “...Dumnezeu a zis EL, oare, să nu mâncați roade din orice pom din rai?” (Fac. 1, 3).

Observați, vă rog, cât de mare și strigătoare la cer i-a fost nelegiuirea. A strecurat în vorbă ceva ce Dumnezeu n-a spus niciodată, prefăcându-se gata a-i povățui de bine. S-a prefăcut că-i întrebă cu cele mai bune intenții, ca și cum le-ar purta de grijă, întocmai acesta este înțelesul cuvintelor: “Dumnezeu a zis EL, oare, să nu mâncați roade din orice pom din rai?” E ca și cum ar spune: “de ce oare v-a lipsit de o desfătare așa de mare? De ce nu vă dă voie să vă împărtășiți de toate bunătățile raiului, ci v-a lăsat să vă desfățați de ele doar cu privirea?” De ce nu v-a îngăduit să aveți parte de toate bunătățile și să vă bucurați de o desfătare mai mare decât aceea de a le privi? A zis, oare, Dumnezeu ... ?” De ce asta? Întrebă diavolul. Ce câștig ar avea cineva să rămână în rai, dacă nu i se îngăduie a se bucura de toate bunătățile lui, ba, pe deasupra, să mai și sufere nespuse privind, tânjind și neputându-se bucura de gustul minunat și de dulceața poamei?

Ai văzut cum, doar în câteva cuvinte, și-a aruncat veninul, cum ar arunca o nadă?

Femeia ar fi trebuit să înțeleagă, din această încercare, sminteala diavolului și că înadins îi spune lucruri care nu există; și, mai ales, ar fi trebuit să înțeleagă că se preface grijuliu doar ca să afle care sunt poruncile date lor de Dumnezeu, ca să-i ispitească să le încalce.

(Cuvântul II la Facere PGB 2, 412 PG 53, 126)

Nelegiuirea diavolului

Să auzim ce i-a răspuns femeia șarpelui când a ispitit-o cu cuvintele: “Dumnezeu a zis El, oare, să nu mâncați roade din orice pom din rai?”. I-a răspuns: “Roade din pomii raiului putem să mâncăm; numai din rodul pomului celui din mijlocul raiului ne-a zis Dumnezeu: ‘Să nu mâncați din el, nici să vă atingeți de el, ca să nu muriți!’” (Fac. 3, 2-3).

Ai văzut nelegiuirea? A spus minciuni, ca să afle adevărul, de aceea a ispitit-o la vorbă. Părându-i-se prietenos, femeia a prins curaj și i-a dezvăluit porunca. Pe toate le-a spus întocmai. Prin răspunsul acesta, însă, ea s-a lipsit de orice puțință de dezvinovățire.

Și ce-ai fi putut răspunde, o, femeie! Când șarpele ți-a spus că Dumnezeu a poruncit: “să nu mâncați din toți pomii raiului”, tu trebuia să-ți întorci fața de la el, fiindcă erau lucruri potrivnice adevărului. Trebuia să-i răspunzi cu silă: pleacă, vrei să mă amăgești. Tu nu cunoști puterea poruncii pe care ne-a dat-o Dumnezeu și nici cât de mare este desfătarea și belșugul celor aduse nouă. Tu spui că Dumnezeu ne-a poruncit să nu gustăm din roadele nici unui pom, dar Domnul Dumnezeu, în marea Sa bunătate, după ce ne-a îngăduit să ne bucurăm de ele și să le stăpânim, ne-a poruncit doar de un singur pom să nu ne atingem. Iar aceasta a făcut-o din marea Lui purtare de grijă pentru noi, că să nu cădem sub stăpânirea morții, împărțându-ne de roadele lui.

Trebuia, desigur, dacă femeia ar fi fost recunoscătoare, zicându-i diavolului aceste cuvinte, să se întorcă de la el pentru totdeauna, să nu-l mai cunoască și să nu-l mai asculte.

Dar, de vreme ce i-a descoperit porunca și toate câte le spusese Dumnezeu, a mai primit de la diavol un sfat aducător de pieire și de moarte. Când femeia a spus “Roade din pomii raiului putem să mâncăm; numai din rodul pomului celui din mijlocul raiului ne-a zis Dumnezeu: «Să nu mâncați din el, nici să vă atingeți, de el, ca să nu muriți!»”, vrăjmașul mântuirii noastre a îndemnat-o să calce porunca Domnului. Aceasta pentru că, atunci când Dumnezeu iubitorul de oameni, în marea Sa purtare de grijă, i-a oprit pe protopărinți de la împărțirea de roadele acelui pom, ca să nu se facă muritori din pricina neascultării, diavolul a amăgit-o pe femeie, zicându-i: “Nu, nu veți muri!” Ce iertare ar putea cere cineva, mijlocind pentru femeie, dacă ea l-a îngăduit și l-a ascultat curioasă pe unul care rostea vorbe așa de cutezătoare? Pentru că, atunci când Dumnezeu a poruncit “Să nu vă atingeți de el ca să nu muriți”, el a zis: “Nu, nu veți muri”.

Defăimarea Creatorului

Nu s-a mulțumit, însă, să se răzvrătească împotriva cuvintelor lui Dumnezeu. L-a defăimat pe Creator și, ca un pizmaș, ca să poată aduce la mijloc înșelăciunea și să-și împlinească scopul, a făcut-o pe femeie să cadă.

“Nu, nu veți muri” – spune – “dar Dumnezeu știe că în ziua în care veți mânca din el vi se vor deschide ochii și veți fi, ca Dumnezeu, cunoscând binele și răul”. Iată întreaga urzeală.

Ispita de a fi Dumnezeu

După ce a umplut paharul cu veninul ucigaș, l-a întins femeii. Ea n-a voit să-i vadă conținutul aducător de moarte, deși, dacă ar fi voit, ar fi putut să-l cunoască încă de la început. Dar, auzind de la satana că Dumnezeu i-a oprit de la împărțirea de fructele acelui pom, temându-și că li se vor deschide ochii și vor fi asemenea Lui, cunoscând binele și răul, femeia s-a mândrit cu nădejdea de-a fi asemenea lui Dumnezeu, închipuindu-și că o așteptau lucruri mari pentru sine.

Acestea sunt planurile vrăjmașului. Când cineva urcă la înălțimea unei trepte înșelând, Dumnezeu îl prăvălește în cea mai adâncă prăpastie.

Închipuindu-și că va deveni întocmai ca Dumnezeu, a alergat la împărțirea de rodul oprit și numai la el și-a îndreptat cugetul și gândul. La nimic altceva nu se mai gândea, decât cum să bea până la fund din paharul pe care i-l întinsese demonul cel viclean.

(Cuvântul XVI la Facere PGB 2, 418-422. PG 53, 129)

De ce este pedepsit șarpele și nu diavolul?

Poate întreba cineva: de ce, totuși, a fost pedepsit atât de aspru șarpele, această necuvântătoare, de vreme ce diavolul a lucrat prin el ca să le dea îndemn protopărinților spre neascultare? Și aceasta este lucrarea nemăsuratei iubiri de oameni a lui Dumnezeu.

Așa cum un tată iubitor îl pedepsește pe ucigașul fiului său distrugând și frângând cuțitul sau sabia cu care l-a răpus, tot așa și preabunul Dumnezeu i-a dat osândă veșnică șarpelui, fiindcă el s-a făcut slujitorul și arma diavolului în ispitirea protopărinților. Aceasta, ca să înțelegem, din pedeapsa dată acestei vietăți pe care o putem vedea și simți, ce înfricoșată pedeapsă a gătit Domnul diavolului care este nevăzut.

Dacă șarpele, care a fost doar unealta, a stârnit mânia neîmpăcată a lui Dumnezeu, cât de mare trebuie să fi fost osânda primită de diavol? Mai degrabă, tot Domnul Hristos ne-o arată, în sfintele Evanghelii, vorbind celor ce se află de-a stânga Sa: “...Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui” (Matei 25, 41).

(Cuvântul XVII la Facere PGB 2, 470, PG 53, 142)

Lupta diavolului împotriva noastră

Cum îl putem recunoaște pe diavol?

Firea diavolului este să facă zarvă, să provoace nebunie și să aducă mult întuneric, în timp firea lui Dumnezeu este să ne lumineze și să ne învețe cele ce se cuvine să facem, prin simboluri.

(Cuvântul XXIX la Epistola I Corinteni PGB 18A.248. PG 61, 242)

Nimic mai necurat ca diavolul

Nimic nu este mai necurat decât diavolul. Pretutindeni, pe cei ce îl urmează îi împovărează cu ostenele din cele mai grele și mai zadarnice și îi prăpădește. Și, nu numai că nu-i lasă să ia premiul (v. I Cor. 9, 24), dar îi și face răspunzători pentru osânda pe care o vor primi. Satana știe să legiuiască pentru ei nu numai învățatură, ci și post. Îi îndeamnă să țină post greu cu curăție și înfrânare desăvârșită, dar acest post legiuit de el nu le va folosi, ci îi va lipsi de răsplata lui Dumnezeu și le va aduce și cel mai mare rău.

(Cuvântul III la Epistola către Filipeni PGB 21, 402. PG 62, 194)

Diavolul este întotdeauna mincinos

Cum spui că Dumnezeu n-a pus în om cunoștința binelui și a răului? Cine, dar, a sădit-o într-însul, diavolul? Da, spune, el, necuratul, și întărește: “veți fi ca Dumnezeu, cunoscând binele și răul” (Facere 3, 5). Și-mi arăți apoi mărturia vrăjmașului și uneltitorului? Ce, dacă a spus “veți fi dumnezei”, n-ai făcut dumnezei? Așadar, așa cum nu s-au făcut dumnezei, nici cunoștința binelui și răului n-au căpătat-o. Diavolul este mincinos și nu spune niciodată adevărul, căci zice apostolul: “... nu a stat întru adevăr” (Ioan 8, 44).

(Cuvântul VII la Facere PGB 8, 118. PG 54, 610)

Șiretlicurile diavolului

Sunt multe șiretlicurile diavolului, adică felurile în care încearcă să-i prindă pe cei nelucrători și trândavi. Trebuie să le cunoaștem foarte bine, ca să ne ferim de capcanele pe care ni le întinde și de prilejurile de-a cădea în ispită și să nu-i lăsăm nici o poartă deschisă. Limba noastră trebuie să fie neșovăitoare, privirea dreaptă și neclintită, iar sufletul curat și neprihănit; trebuie, de asemenea, să veghem așa cum am veghea dacă am ști că o fiară sălbatică stă gata să ne atace și e pornită să ne sfărtece.

De aceea, și acel suflet care s-a întins până la cer, învățătorul neamurilor și glasul omenirii, cel ce pe toate le-a făcut pentru mântuirea ucenicilor, după ce le-a spus “luați toate armele lui Dumnezeu”, fiindcă voia să ne păzească din toate părțile și să ne facă nebiruiți, a adăugat: “Stați deci tari, având mijlocul vostru încins cu adevărul și îmbrăcându-vă cu platoșa dreptății. Și încălțați picioarele voastre, gata fiind pentru Evanghelia păcii. În toate luați pavăza credinței, cu care veți putea să stingeți toate săgețile cele arzătoare ale vicleanului. Luați și coiful mântuirii și sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu” (Efeseni 6, 14-17).

Ai văzut că vrea să ne apărăm fiecare mădular al trupului și să ne învețe ce trebuie să știe cei chemați să lupte în război? Ne învață să ne ferim mai întâi mijlocul cu centura, ca să alergăm cu ușurință. Ne pune să purtăm platoșa, ca să nu ne lovească săgețile și apoi apărătoarea de picioare, ca să fim apărați de pretutindeni de credință. Pentru că ea, spune Evanghelia, numai credința va putea stinge și săgețile aprinse ale vicleanului.

Săgețile diavolului

Care sunt săgețile diavolului? Dorințele și poftele amăgitoare, gândurile necurate, patimile pierzătoare, mânia, zavistia, pizma, iuțimea, ura, dorința de înăvuțire și oricare altă asemenea întunecare a minții.

Pe toate acestea, ne spune Scriptura, le va putea stinge sabia Duhului. Dar ce spun eu, le va stinge? Va putea tăia chiar și capul necuratului.

Ai văzut cum i-a întărit pe ucenici? Cum i-a făcut mai puternici decât fierul, când ei erau mai slabi și mai moi decât ceara? Aceasta pentru că războiul nostru nu este împotriva oamenilor cu trup și sânge, ci împotriva puterilor netrupești. De aceea nici nu ne-a dat arme pentru trup, ci arme duhovnicești atât de strălucitoare, încât demonul cel viclean să nu poată nici măcar strălucirea să le-o privească și să fugă.

Înarmați, așadar, cu arme ca acestea, să nu ne temem de luptă, să nu dăm înapoi de la a-l înfrunta și nici să fim nepăsători. Când priveghem, diavolul niciodată nu ne va putea birui puterea armelor, dacă voim să-l facem neputincios și dacă voim să-i zădărnici șiretlicurile. Dar atunci când suntem nepăsători, nu avem nici un folos; de vreme ce vrăjmașul mântuirii noastre stă mereu treaz și pe toate le face împotriva ei.

Să ne înarmăm din toate părțile, să evităm cuvintele și să ne depărtăm de lucrurile ce ne pot vătăma și, împreună cu înfrânarea de la mâncare și cu celelalte virtuți, să ne arătăm darnici și milostivi față de săraci, cunoscând că multă va fi răsplata pe care o vom primi pentru ajutorul nostru.

(Cuvântul III la Facere PGB 2, 68-70. PG 53, 38)

Vremea atacului

Vrăjmașul nostru, diavolul, văzând comoara duhovnicească pe care am adunat-o, e cuprins de furie, își ascute dinții și pândește fără încetare momentul și prilejul potrivit ca să ne lipsească de orice, din cele ce păzim cu sfințenie în lăuntru nostru. Și nici un prilej nu este mai potrivit pentru el decât nepăsarea noastră. De aceea trebuie să veghem mereu, să nu-i lăsăm nici o intrare. Pentru că, dacă vede că veghem și că neconțim luăm aminte la toate și observă că zadarnice sunt toate încercările de-a ne ispiti, va încerca o dată și încă o dată, dar se va depărta, apoi, umilit, știind că nici un câștig nu are dacă priveghem.

Cunoscând, așadar, că toată viața noastră suntem datori să luptăm, trebuie să ne înarmăm ca și când am avea un dușman ce ne urmărește și ne pândește fără încetare, sperând el că, poate, într-o zi îi vom lăsa un prilej, cât de mic, să ne atace. Un asemenea prilej poate fi nepăsarea fie și de-o clipă.

Nu-i vezi pe cei plini de bani cât se osteneșc să și-i păzească când se așteaptă să-i atace vreun dușman? Unii îi pun bine la adăpost, închizându-i în camere ferocate cu lacăte și zăvoare, iar alții îi ascund în pământ, unde să nu știe nimeni de ei.

În același chip și noi, după ce vom fi adunat comorile virtuții, să le păzim cu strășnicie și să nu le arătăm tuturor, ci să le ascundem în tainița minții noastre și să-i închidem toate drumurile aceluia ce se va strădui să ne lipsească de ele ca, păstrându-le neatînse, să avem merinde pentru trecerea în lumea cealaltă.

(Cuvântul V la Facere PGB 2, 110. PG 53, 48)

Așa cum piraiții mărilor, atunci când zăresc o corabie încărcată cu bogății, își pun la încercare toată viclenia ca s-o scufunde și să-i lase goi și lipsiți de toate pe călători, tot așa și diavolul. Când vede că ne-am adunat o mare comoară duhovnicească, că avem mare râvnă și duh neadormit, scrâșnește din dinți, sare ca mușcat și, ca un pirat, folosește mii de șiretlicuri ca să găsească o intrare cât de mica să ne despoaie, să ne lase goi și pustii și să ne distrugă toată comoara duhovnicească.

Să fim cu luare-aminte

Pentru aceasta, vă rog, să fim cu luare-aminte și, cu cât ne sporește avuția duhovnicească, cu atât mai mult să priveghem, ca să-i respingem toate atacurile, de oriunde ar veni ele și, prin purtarea noastră desăvârșită, după ce vom atrage harul lui Dumnezeu, să ne ridicăm deasupra săgeților diavolului. Fiara este vicleană și folosește capcane din cele mai amăgitoare când nu ne poate momi și duce la rău de prima dată.

El nu ne grăbește, nu ne silește – să nu fie așa – ci doar ne amăgește și, când ne vede nepăsători, ne împinge la rău și la păcat.

Diavolul ne războiește și cu virtutea

Atunci când nu ne poate sili să ne pierdem mântuirea, de multe ori strecoară pe ascuns, chiar în lucrarea virtuții, momeala cu care să ne scufunde întreaga comoară.

Ce vreau să spun? Să vorbesc mai limpede ca, după ce ne vom învăța cu vicleșugurile lui, să ne putem feri de vătămarea care ne vine din ele.

Când diavolul se încredințează că nu primim lesne păcatul însuși, ci vede că ne păzim de desfrânare, alegând cumpătarea, și că întoarcem spatele lăcomiei, că urâm nedreptatea, că ocolim desfătărilor necuviincioase, că postim și ne rugăm, și că ne îngrijim să facem milostenie, atunci plănuiește alte și alte șiretlicuri cu care să ne piardă întreaga comoară duhovnicească și să ne împiedice să ne folosim de toate virtuțile noastre. Pe cei ce cu mari nevoințe îi biruie vicleșugurile, îi face să se mândrească cu faptele lor bune și cu izbânzile lor și să caute la slava cea lumească, ca să-i facă să piardă adevărata slavă dumnezeiască

(Cuvântul XXXI la Facere PGB 3, 302-306. PG 53, 205)

Nu ne silește

“Șarpele m-a amăgit” (Facerea 3, 13). Dar a se lăsa sau nu amăgită stătea în puterea Evei. “Șarpele – a zis – m-a amăgit”. Vrăjmașul mântuirii noastre, lucrând prin vicietatea aceea vicleană, și-a strecurat sfatul cel rău și a înșelat-o pe femeie. Nu a silit-o, nici n-a constrâns-o să-i primească sfatul, ci doar, printr-un îndemn pierzător, și-a dus la capăt înșelăciunea, fiindcă a găsit-o pregătită să-l asculte; a găsit-o, adică, pe cea lesne de amăgit, și pentru ea nu este iertare.

(Cuvântul VII la Facere PGB 2, 466. PG 53, 140)

Atrage prin înșelăciune și convingere

“... care lucrează acum în fiii neascultării” (Efeseni 2, 2). Vezi, nu cu sila te atrage, nici cu tirania, ci convingându-te. Păcatul a fost numit neascultare, tot atât de bine cum s-ar fi putut chema și înșelăciune, fiindcă pe toți îi atrage înșelându-i și convingându-i.

Apostolul îi mângâie nu dându-le doar un complice la păcat, ci mărturisind că el însuși se numără printre păcătoși: “între care și noi toți am petrecut odinioară ...” (Efeseni 2, 3).

(Cuvântul IV la Epistola către Efeseni PGB 20, 498. PG 62, 31)

Nu ne biruie și nu ne poate stăpâni

Dumnezeu a făcut și aceasta, ca diavolul să nu ne biruie și să nu ne stăpânească, pentru că adevărat este că nimeni n-ar putea rezista puterii sale. Din această pricină l-a depărtat ca pe un tâlhar și un tiran. Dacă nu găsește pe cineva gol și pustiu hălăduind prin ascunzătorile sale, nu cutează să-l atace. Dacă nu ne vede umblând în "pustie", nu are curaj să se apropie de noi.

Pustia și locul diavolului nu sunt altele decât păcatul. Avem nevoie de pavăza mântuirii și de sabia Sfântului Duh ca să nu avem de pățimit, dar și ca să-i tăiem capul fiarei, dacă ar voi să ne atace.

Trebuie să ne rugăm necontenit ca să-l strivim în picioare, chiar dacă el luptă de jos, ca un nerușinat și un netrebnic. Totuși luptând de jos învinge, fiindcă noi nu ne străduim să ne ridicăm deasupra loviturilor lui. El nu se poate ridica de la pământ, ci se târăște, de aceea chipul diavolului este șarpele.

Ne războiește cu cele pământești

Dacă nu știi ce înseamnă că ne războiește de jos, mă voi strădui să fiu limpede și să-ți explic cum se duce războiul acesta.

Ce înseamnă că diavolul luptă de jos? Înseamnă că loviturile pe care ni le dă vin prin lucrurile pământești. Vin din plăceri, din bogăție și din toate grijile lumești. De aceea, dacă vede pe cineva înaripat și purtat de duhul său spre cer, nu va putea sări până la el. Chiar dacă va încerca s-o facă, va cădea repede. Nu are picioare, nu te teme. Nu are aripi, nu te spăimânta. Se târăște pe pământ și printre lucrurile pământești.

Să nu fii părtaș la nimic pământesc și nu vei avea nevoie să-l înfrunți. El nu cunoaște lupta față-n față, ci se ascunde ca șarpele în mărăcinii, de unde pândește mereu ca să-l piardă, ispi-tindu-l, pe cel bogat duhovnicește. Dacă tai mărăcinii, va fugi repede, fiindcă e laș.

Dacă știi să folosești împotriva lui "descântecele" sfinte (rugăciunile, not. Ed.), pe dată-l vei răni.

Fiindcă și la noi există "descântece" duhovnicești. Acestea sunt numele Domnului nostru Iisus Hristos și puterea crucii. "Descântecele" aresta nu numai că scoate șarpele din cuib și-l aruncă în foc, dar vindecă și răni.

(Cuvântul IX la Epistola către Romani PGB 166, 596-598. PG 60, 463)

Pe toate le imită

Diavolul, dacă nu știe el sigur ce va imita sau împotriva cui va unelti, nici nu încearcă s-o facă și nici nu știe cum.

(Cuvântul XLII la Evanghelia după Matei PGB 10, 808. PG 58, 476)

Pe toate le amestecă și le răstoarnă

O, voi, care pe toate le răsturnați! Care vă împreunați bărbați cu bărbați, de parcă ar fi femei și pe femei le trimiteți să lupte în război, de parcă ar fi bărbați.

Lucrarea diavolului este să le amestece și să le pervertească pe toate, să strice și să mute hotarele dintru început puse, pe care Dumnezeu le-a așezat firii. Pe femeie Dumnezeu a lăsat-o să îngrijească casa, iar pe bărbat să se ocupe de cele ale lumii. Tu însă, diavole, capul l-ai pus unde sunt picioarele, iar picioarele unde este capul. Ai dat arme femeilor și nu te rușinezi?

(Cuvântul V la Epistola către Tit PGB 24, 112-114. PG 62, 694)

Diavolul încearcă de mai multe ori

De ce spune: "și după îmbucătură a intrat atunci satana în el"? (Ioan 13, 27). Pentru că diavolul nu intră dintr-o dată și nici la prima încercare, ci numai după ce te încearcă de mai multe ori, așa cum s-a întâmplat și cu Iuda. Mai întâi a bătut la poartă, apoi l-a împresurat pe nesimțite și numai când a văzut că e gata să-l primească, a intrat întreg într-însul și l-a stăpânit cu totul.

(Cuvântul LXXXI la Evanghelia după Matei PGB 12, 272. PG 58, 733)

Nu lucrează dintr-o dată, ci treptat

Atunci când vor să ademenească pe cineva, demonii nu se grăbesc. Nu-l îndepărtează de la litera Evangheliei, ci de la duhul ei. În acest chip ne duc ei în rătăcire și ne întind capcane ascunse.

Dacă le-ar spune oamenilor "fugiți de Hristos", oamenii s-ar păzi de ei ca de niște rătăcitori și pierzători de suflete, dar dacă îi lasă în pace în credința lor, încercând să-i rătăcească în numele Evangheliei, lesne încep să surpe construcția. Șarlatanii se folosesc de numele Evangheliei ca să-și ascundă planurile viclene.

(Către Galateni, cap. I PGB 20, 190. PG 61, 621)

Nu știe dacă va birui

"... ca nu cumva să vă fi ispitit ispititorul" (Tesaloniceni 3, 5). Diavolul ispitește, dar nu știe dacă va birui. Și totuși, atacă. De ce noi, dar, care știm că ne vom ridica deasupra lui, nu priveghem?

Una dintre pilde este Iov. Vicleanul îi spunea lui Dumnezeu: "N-ai făcut Tu gard în jurul lui și în jurul casei lui și în jurul a tot ce este al lui, în toate părțile și ai binecuvântat lucrul mâinilor lui... Dar ia întinde mâna Ta și atinge-Te de tot ce este al lui sa vedem dacă nu Te va blestema în față!" (Iov 1, 10-1

1). Diavolul ispitește. Dacă vede că cineva e slab, va încerca, dar dacă vede că e puternic, va pleca. (Cuvântul IV la Epistola I către Tesaloniceni PGB 22, 430-432. PG 62, 417)

Diavolul îl umilește pe om

Ce este mai înjositor pentru un om decât a cădea de la mântuire și a-L socoti vrăjmaș pe Dumnezeu tuturor, supunându-se și închinându-se celor neînsuflețite și adorând pietre? Căci Dumnezeu ne-a înălțat la o prea mare cinste, iar diavolul a avut grijă să-i coboare pe cei ce cred în el într-atât încât să-i facă mai nesimțitori decât cele nesimțitoare. De aceea spune profetul: "S-a smerit bărbatul".

(La Isaia, cap.II PGB 8, 286. PG 56, 37)

Ura diavolilor pentru oameni

Dacă ar întreba cineva "De ce Hristos a făcut ce I-au cerut demonii?", de ce, adică, le-a îngăduit să intre în turma de porci (Luca 8, 32), i-am putea răspunde că n-a făcut-o ascultând de demoni, ci voind să ne arate multe cu această lucrare a Sa.

Mai întâi, a voit să le arate celor ce s-au izbăvit de acei tirani înspăimântători ce mare pieire pot aduce și cu ce înverșunare le doreau răul. Apoi, ca să cunoască toți că nici în porci nu cutează să intre, dacă nu le îngăduie Domnul. În al treilea rând, ca să le arate că demonii le-ar fi putut pricinui rele mult mai îngrozitoare decât răul pe care l-au făcut porcilor, dar numai dacă n-ar fi fost păziți prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu; căci Dumnezeu îi păzea pe acei nefericiți, chiar posedăți fiind de duhurile rele. Este limpede pentru fiecare că demonii ne urăsc pe noi, oamenii, mult mai mult decât pe dobitoacele necuvântătoare. Prin urecare, dacă nu le-a fost milă de porci, cu atât mai mult, cu atât mai mult le-ar fi făcut lor le-ar fi făcut și oamenilor stăpâniți de ei, pe care i-au colindat prin toată pustia; aceasta, însă, numai dacă nu s-ar fi arătat pronia lui Dumnezeu chiar și pentru acești robi ai diavolului, căci numai ea le-a potolit și le-a înfrânat mânia neîmpăcată.

De aici se vede limpede că nu este om care să nu se bucure de purtarea de grijă și de ocrotirea lui Dumnezeu.

Dacă nu toți se bucură de ea în același chip, însuși acest fapt este o mare dovadă a purtării de grijă a Domnului, fiindcă ea se arată fiecăruia după trebuință.

Diavolul se bucură întotdeauna când duce oamenii la pierzare

De ce demonii i-au făcut pe porci să se arunce în adânc? Pentru că, cu mare zel, se străduiesc să-i facă pe oameni să-și piardă curajul și să-i afunde în deznădejde și pentru că se bucură întotdeauna de pieirea oamenilor.

Așa a făcut diavolul și cu Iov, dar tot cu îngăduința lui Dumnezeu. Domnul nici aici n-a ascultat de el, ci a voit a-l face și mai plin de slavă pe robul Său. A voit a-i tăia diavolului nerușinarea și a arunca asupra sa toate câte a pățimit dreptul Său.

Acum Domnul a făcut exact ce nu voiau demonii, fiindcă puterea lui Hristos s-a vestit după această minune pretutindeni, iar viclenia diavolului, de care i-a scăpat pe cei aflați în stăpânirea lui, s-a arătat în toată hidoșenia ei. Domnul a arătat, astfel, că duhurile necurate nici de porci nu s-ar fi putut atinge dacă n-ar fi îngăduit-o Dumnezeu, Care pe toate le stăpânește.

(Cuvântul XXVIII la Evanghelia după Matei PGB 10, 262-264. PG 57, 354-355)

Diavolul nu se satură niciodată de relele omenești și e nesătul de necazurile noastre.

(La Statui, XIV PGB 32, 416. PG 49, 147)

Când se înfurie diavolul cel mai tare

Diavolul se supără cel mai tare și se face mai rău ca o fiară turbată, atunci când ne vede că luăm seama la noi înșine și că ne păzim.

Când vede că mari și multe sunt la noi lucrările virtuții, atunci se îngrijește să facă naufragiul cât mai înspăimântător.

Dacă diavolul îl va împiedica pe unul de mijloc, care nu e cunoscut de mulți și nu se distinge prin virtute, să se îmbunătățească și să sporească duhovnicește și-l va face să decadă, nu va pricinui celorlalți o așa mare vătămare. Dacă, însă, va împinge să cadă pe unul care a ajuns pe culmile virtuții, care e cunoscut, văzut și admirat de mulți, căderea aceuia va pricinui multă pagubă celorlalți. Și nu doar pentru că s-a prăbușit de la o mare înălțime, ci fiindcă pe mulți din cei ce-l admirau i-a făcut să sfârșească în nepăsare.

(La Statui, I PGB 31, 578. PG 49, 20)

Dacă dușmanii sunt mulți, și acesta este un semn că Evanghelia lucrează în oameni, pentru că furia vicleanului niciodată nu devine mai sălbatică decât atunci când vede că, pe mulți dintre cei ce se făcuseră uneltele lui, cuvântul Domnului îi răpește de la el.

(Cuvântul XLIII la Epistola I către Corinteni PGB 18A.730. PG 61, 371)

Când se bucură și când se smerește diavolul

Așa cum se bucură și simte mulțumire și plăcere când ne mâniem, când ne păruim și ne înfruntăm între noi, tot așa se face mic și se smerește când între noi e pace și înțelegere și ne înfrânăm mânia, ca unul

care e dușmanul păcii și al înțelegerii între oameni și tată al pizmei.

(Cuvântul II la David și Saul PGB 7, 582. PG 54, 680)

Diavolul suferă când sufletul omului se depărtează de păcat

Diavolul suferă cumplit când e alungat din trupul omului. Cel mai mult, însă, se întristează când sufletul se depărtează de păcat, fiindcă păcatul este marea lui putere. Pentru aceasta S-a jertfit Hristos, ca să se desființeze păcatul care a adus moartea în lume. Din pricina păcatului, cele de sus s-au coborât jos. Dacă l-ai lepădat, ai tăiat tăria diavolului și i-ai spart capul, i-ai zdrobit toată puterea, i-ai risipit oștirea și ai (acut o minune mai mare decât toate minunile.

(Cuvântul XLVI la Evanghelia după Matei PGB 10, 826-828. PG 58, 481)

Lucrarea diavolului este credința în mai mulți dumnezei

și închinarea la idoli

Demonii duc pe oamenii la idoli, îi depărtează de Dumnezeu și îi conving să nu creadă în viața veșnică. Diavolul, când e ocărât, nu face bine, dar și când nu e ocărât îi vătăma pe cei ce cred în el și-l cinstesc.

(Cuvântul XXXII la Evanghelia după Matei PGB 10, 374. PG 53, 378)

Era un obicei la neamuri să-i socotească pe oameni dumnezei. De aceea, când te întreabă cineva de unde vine închinarea la idoli, să știi care a fost începutul. Chiar și pe apostoli, deși erau oameni, îi socoteau dumnezei (Fapte 14, 11).

În același chip, și diavolul s-a străduit, la început, din răsuputeri, să le zdruncine oamenilor cucernicia, căci a zis: "Veți fi ca Dumnezeu" (Fac. 3, 5). Pentru că n-a reușit, a încercat s-o facă mai târziu, străduindu-se mereu să-i determine pe oameni să creadă în zei.

(La Daniil, cap.II PGB 8, 564. PG 56, 209)

Violența diavolului

Aceasta este violența fără seamăn a diavolului. Se străduiește să-și răspândească învățăturile pierzătoare fie adăugând ceva, fie scoțând ceva, fie denaturând, fie interpretând greșit textul Scripturii. (Aceasta este explicația apariției sectelor, Not. Ed.)

(Cuvânt la "Doamne, nu a omului este calea lui?" PGB 8A, 482. PG 57, 210-211)

Metoda înșelăciunii

Aceasta este metoda diavolului. Îi scoate pe cei ce i se supun și ascultă de el din hotarele ce ne-au fost date de Dumnezeu, pentru unele mai înalte, spune el.

Ne momește cu speranțe deșarte și ne scoate din harul lui Dumnezeu.

Nu numai că nu ne mai dăruiește nimic în plus față de ce ne-a dăruit Dumnezeu (cum ar putea, doar e diavol) și nu ne mai lasă să ne întoarcem unde viețuim mai înainte (unde eram ocrotiți, lipsiți de orice grijă și unde nu duceam lipsă de nimic), dar ne poartă dintr-un loc în altul, fără a ne lăsa să ne statornicim în vreunul.

Așa l-a făcut pe părintele nostru, Adam, să piardă traiul binecuvântat din Rai. După ce l-a amăgit, promițându-i o cunoaștere și o treaptă mai mare, lesne l-a despuiat apoi și de cele ce avea. Fiindcă strămoșul nostru nu numai că n-a devenit egal cu Dumnezeu, precum îi făgăduise vrăjmașul, ci, dimpotrivă, a intrat sub stăpânirea morții. Și nu numai că n-a mai căpătat nimic altceva mâncând din pomul vieții, ci a pierdut și mare parte din știința pe care o avea, amăgindu-se că va dobândi mai multă. După ce a gustat din pomul vieții, a început să se rușineze și să se ascundă din pricina goliciunii, în vreme ce, înainte de ispitire, era mai presus de rușine. Atunci s-a văzut pe sine gol și a înțeles că trebuie să se acopere cu veșminte și să îndure și alte patimi ce urmau să vină.

Ca să nu pătimim și noi la fel, să avem încredere în Dumnezeu și să stăruim să păzim toate câte ne-a poruncit, să nu le cercetăm cu de-amănuntul, ca să nu pierdem și toate bunătățile ce ne-au fost dăruite.

(Cuvântul VII la Evanghelia după Ioan PGB 12, 570-572. PG 59, 63)

Nu ne duce la căință

Vezi când s-a pocăit Iuda ? După săvârșirea păcatului. Acesta este diavolul. Pe cei ce nu priveghează nu-i lasă să vadă răul decât atunci când s-a împlinit, pentru ca, astfel câștigați fiind de el, să nu apuce a se căi și a se întoarce de la păcat.

Deși Iisus i-a spus multe, Iuda nu s-a lăsat înduplecat și nu s-a îndreptat. Minte i s-a deschis și s-a căit numai după ce căzuse fără întoarcere în greșeală, însă nu i-a fost de folos.

Căința lui, faptul că a aruncat argintii și că nu s-a rușinat de mulțimea evreilor, pe toate le putem îngădui, dar de neiertat rămâne faptul că s-a spânzurat. Aceasta este lucrarea celui viclan care l-a depărtat mai întâi de căință, ca să nu aibă vreun folos din ea, și l-a omorât apoi cu o moarte nevrednică, de care au aflat toți, convingându-l să se sinucidă.

(Cuvântul LXXXV la Evanghelia după Matei PGB 12, 278. PG 58, 759)

Arma cea mai puternică a diavolului este deznădejdea

Nici o armă nu este mai puternică în mâna diavolului decât deznădejdea. De aceea nici nu se simte prea mulțumit când păcătuim, ci cel mai mult se bucură când ne lăsăm cuprinși de disperare.

Ascultă, dar. Pavel se teme mai mult de deznădejde decât de desfrânare, căci spune: “îndeobște se aude că la voi e desfrânare, și o astfel de desfrânare cum nici între neamuri nu se pomenește” (I Corinteni 5, 1).

(Despre căință I PGB 30, 96. PG 49, 278)

Vezi, dar, cum Pavel se teme de deznădejde ca de arma cea mai tare a diavolului? Căci, după ce a zis “... să întăriți în el dragostea ...”, adaugă și de ce: “... că să nu fie copleșit de prea multă întristare unul ca acesta” (II Corinteni 2, 7).

Să apucăm să scoatem din gătlejul diavolului acest mădular al nostru, înainte de a fi pierdut și înghițit. Corabia e în mijlocul furtunii și în primejdie să se scufunde. Să ne străduim s-o salvăm înaintea naufragiu. Căci, așa cum corabia se scufundă când marea se umflă și valurile se ridică uriașe din toate părțile, tot așa și sufletul, când e împresurat de pretutindeni de tristețe, se îneacă repede dacă nu-i întinde cineva o mână să-l ajute. Întristarea, prin care ne mântuim de păcate, aduce după sine pieirea, dacă e lipsită de măsură.

Vezi cu câtă atenție a folosit cuvintele? Căci n-a zis “poate o să-l piardă diavolul”, ci “poate ni-l va smulge satana prin înșelăciune, pentru că lăcomia este a dori să iei cu sila ceva ce nu este al tău”.

Căderea lui Iuda

Cunoscând, așadar, Pavel ce-i făcuse diavolul lui Iuda, s-a temut ca nu cumva același lucru să se întâmple și aici. Ce i-a făcut, dar, lui Iuda? Iuda s-a căit, căci a spus: “Am greșit vânzând sânge nevinovat”. Diavolul a auzit această mărturisire și a înțeles că Iuda începuse să se îndrepte și să se întoarcă spre mântuire și s-a temut că se va căi.

Are un Stăpân iubitor de oameni, își zicea el, Stăpân care, atunci când acest ucenic era pregătit să-L trădeze, a plâns pentru el și l-a rugat de multe ori. De aceea, cu atât mai vârtos acum, îndreptat prin căință, nu-l va primi din nou la Sine?

Dacă Domnul îl chema să se alipească de El chiar și atunci când nu mai părea a se îndrepta, cu atât mai mult nu l-ar fi chemat acum, când s-a îndreptat și când și-a înțeles păcatul? Doar pentru aceasta a venit Domnul în lume, ca să fie răstignit.

Ce a făcut, așadar, diavolul? I-a strecurat în suflet neliniște și i l-a întunecat cu o durere prea mare. L-a prigonit, l-a depărtat și l-a dus până la spânzurătoare, luându-i, în acest fel, viața prezentă și lipsindu-l de prilejul de-a se pocăi.

Într-adevăr, dacă ar mai fi trăit, s-ar fi putut mântui. E limpede dacă ne gândim la cei ce L-au răstignit pe Hristos; dacă Domnul i-a mântuit chiar și pe aceștia și dacă, chiar de pe cruce, L-a rugat pe Tatăl și l-a cerut să-i ierte pentru cutezanța lor, este de la sine înțeles că și pe Iuda l-ar fi primit înapoi cu toată dragostea Lui, dacă ucenicul s-ar fi căit cum se cuvine. Acela, însă, n-a mai răbdut otrava părerii de rău; fiindcă o durere prea mare l-a copleșit.

De aceasta, temându-se și Pavel, îi silește pe Corinteni să-l smulgă pe om chiar din gătlejul diavolului. (Despre căință I PGB 30, 100-104. PG 49, 278-279)

Diavolul ne ia nădejdea la Dumnezeu

Diavolul tocmai de aceea ne trimite gânduri de deznădejde, ca să ne lipsească de nădejdea la Domnul, adică de această ancoră și temelie a vieții noastre, de această călăuză care ne arată drumul drept ce duce la cer, ca și de mântuirea sufletelor, pe care omul ar pierde-o. “Căci prin nădejde ne-am mântuit” (Romani 8, 24).

Nădejdea, precum o sfoară tare ce atârână de cer, ne ține sufletele și îi trage încet, încet, în sus, pe aceia care se țin strâns de ea, ridicându-i deasupra valurilor necazurilor și suferințelor vieții.

Dacă puterile cuiva scad și el slăbește în nădejde, lăsând să-i scape această ancoră sfântă, va cădea și se va îneca în adâncul răutății și al păcatului.

Știind bine aceasta, vicleanul, cum simte că faptele noastre cele rele ne apasă conștiința, vine și el și ne îngreuiază și mai mult cugetul, trimițându-ne gândul deznădejdii, care este mar greu și decât plumbul. Dacă-l primim și nu-l alungăm pe dată, greutatea pe care o simțim de la păcatele noastre ne va trage în jos, vom scăpa din mâini frânghia ce ne ține legați de cer și”! ne vom afunda în abisul relelor.

(Către Teodor cel căzut, PGB 28, 750-752. PG 47, 279)

Păcatului dă îndrăzneală

Fii cu luare-aminte la ce ți-a făcut diavolul. Două sunt lucrurile pe care le ai de la el: păcatul și căința. Păcatul este rana, iar căința este leacul. Așa cum sunt răni și leacuri pentru trup, tot așa pentru suflet sunt păcatele și căința. Păcatul are rușinea, iar căința are îndrăzneala.

Adună-te, rogu-te, și fii cu cea mai mare luare-aminte la cele ce-ți spun, ca să nu le încurci și să pierzi folosul ce-l poți avea din dreapta lor înțelegere. Există rană și leac, există păcat și căință. Rana este păcatul, iar leacul este căința. Rana naște putreziciune, iar leacul o curăță. Păcatul naște putreziciune,

păcatul naște rușine, păcatul naște batjocură, în vreme ce căința dăruiește îndrăzneală, dăruiește libertate, curăță păcatul.

Fii acum atent. Păcatului îi urmează rușinea, în vreme ce căinței îi urmează îndrăzneala cea bună. Ai fost atent la ce ți-am spus? Satana le-a răsturnat și a dat păcatului îndrăzneală și căinței rușine. (...) Face cineva o faptă rușinoasă și nu se sfiește de ea și nu roșește să o spună? Acesta este răul pe care ni-l face diavolul. Când păcătuiești, nu te lasă să te rușinezi, ba te îndeamnă să păcătuiești în văzul lumii; în schimb, te face să-ți fie rușine să te căiești.

Două rele face. Ne târăște în păcat și ne îndepărtează de căință. Acum – îți spune el – de ce te mai rușinezi? Când te dedai desfrâului nu-ți era rușine?

Când iei un medicament – îți spun eu – ți-e: rușine? Când te izbăvești pe tine de păcat ți-e rușine?

Atunci trebuia să te rușinezi, când păcătuiai. Păcătuind nu te sfiai, de ce te rușinezi dar când te ridici din păcat, îndreptat?

(Despre căință VIII PGB 30, 290-294. PG 49, 278-338)

“Îmbrăcați-vă cu toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva uneltirilor diavolului” (Efeseni 6, 11). Vezi, n-a spus “în luptele”, nici “în războaiele”, ci “împotriva uneltirilor”, fiindcă vrăjmașul nu ne războiește nici în luptă dreaptă, nici pe față, ci uneltind împotriva noastră și prefăcându-se că ne dorește binele.

Ce înseamnă uneltire sau vicleșug? A mă sluji de un vicleșug înseamnă să duc în rătăcire, să birui și să dobor pe cineva născocind ceva ce nu există. Acest lucru se întâmplă atunci când cei ce vor să ne rătăcească folosesc fie cuvântul, fie făptaș fie stratagemele celor ce luptă în arenă.

Să fiu mai lămurit. Diavolul niciodată nu spune păcatului că e păcat, închinarea la idoli, idolatria, n-o numește înclini nare la idoli, ci te face s-o vezi altfel decât este în realitate înfățișându-ți-o ca pe un lucru bun. Pentru aceasta se slujește de vicleșuguri, adică te face să crezi în cuvintele lui care nu fac decât să te învăluie și să te înșele.

(Cuvântul XXII la Epistola către Efeseni PGB 21, 282. PG 62, 158)

Cel mai mult ne vătămă prin limbă

Diavolul ne vătămă prin orice mădular, dar înainte de toate, slujindu-se de limbă și de gură (Iac. 3, 5-12). Nici o unealtă nu e mai potrivită pentru el ca să ne înșele și să ne piardă decât limba neînfrânată și gura neferecată. Ele ne pricinuesc cele mai multe căderi, mai multe chiar decât fărădelegile înfricoșate.

(Cateheze VI PGB 30, 536)

Ne dăruiește lut ca să ne răpească cerul

Vai nouă pentru multa noastră nesimțire, fiindcă, în vreme ce așteptăm bunătățile cele cerești, rămânem la cele prezente având gura slobodă. Nu băgăm de seamă răutatea diavolului care, îmbiindu-ne cu cele mici și vremelnice, izbutește să ne lipsească de cele mari, dăruindu-ne lut ca să ne răpească cerul. Ne arată doar umbra ca să ne scoată din adevăr.

În afară de aceasta ne face să trăim lucruri minunate în vise (căci aceasta este bogăția prezentă) ca să ne facă apoi cei mai săraci din lume, când va veni ziua.

Învățându-le pe acestea, iubiților, să ne ferim de ispitirile lui. Să ne păzim și de osânda pe care am primi-o împreună cu el, ca să nu ne spună și nouă Judecătorul: “Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor.” (Matei 25, 41).

Dar Dumnezeu este iubitor de oameni – spune diavolul – n-o să ne osândească.

Atunci, fără nici un scop s-au scris aceste?

Nu, zice tot el. S-au scris ca să ne temem de ce ne-ar putea aștepta și să fim cumpătați și înțelepți.

Dar dacă nu ne arătăm înțelepți, ci rămânem răi, spune-mi, n-o să ne pedepsească?

Atunci nici pe cei buni n-o să-i răsplătească?

Ba da, zice diavolul, pe cei buni îi răsplătește, fiindcă tocmai aceasta este firea lui Dumnezeu, să facă numai bine, chiar dacă cineva nu-l merită.

Adică, ce s-a scris despre răsplăți e adevărat și se va întâmpla oricum întocmai, iar ce s-a spus despre pedepse nu se va adevăra?

O, viclenie fără margini a diavolului! O, iubire de oameni omenească!

Socoteala aceasta este numai a diavolului, care ne dă desfătări fără folos și ne face trândavi.

Știind că teama de pedeapsă ne înfrânează sufletul ca un căpăstru și ne depărtează de rele, luptă și face tot ce poate ca să dezrădăcineze din noi teama de pedeapsă și să ne îndreptăm liniștiți și lipsiți de orice teamă spre prăpastie.

(Despre iubirea desăvârșită, PGB 21, 282. PG 62, 158)

Întotdeauna îi prigonește pe oamenii lui Dumnezeu

“Vrăjmașul prigonește sufletul meu” (Psalmul 142, 3). Putem crede că David se gândea la Saul care-i era dușman și-l prigonea atunci, dar, dacă folosim metoda alegorică, putem înțelege că vrăjmașul e diavolul, pentru că diavolul nu încetează niciodată a-i prigoni pe oamenii lui Dumnezeu. Cum am putea să scăpăm de prigonirea lui? Găsind un loc unde nu va putea intra. Unde? Unde altundeva decât îi cer. Dar cum putem urca la cer? Ascultă-l pe Pavel care ne arată că putem trăi în cer chiar și în trup fiind, căci zice “... căutați cele de sus, unde Se află Hristos, șezând de-a dreapta lui Dumnezeu. Cugetați cele de sus, nu cele de pe pământ” (Coloseni 3, 1-2); iar în altă parte: “... cetatea noastră este în ceruri ...” (Filipeni 3, 20)

(Cuvânt la Psalmul 142 PGB 7, 356. PG 55, 450)

Cel mai mult îi războiește pe monahi

Fraților, hoțul nu vine acolo unde sunt paie, fân sau lemne ci unde se găsește aur, argint sau mărgăritare. Cu alte cuvinte diavolul nu intră acolo unde sunt desfrânații, pângăritorii prădătorii de cele sfinte, răpitorii sau lacomii, ci acolo unde viețuiesc monahii.

(Când a plecat în exil, PGB 33, 404-406. PG 52, 437)

Îi prigonește pe cei bine-credincioși

Așa cum în viața de toate zilele, nu unde sunt paie și fân săi unde este nisip, ci unde sunt aur și mărgăritare caută să ajungă pirații și cei ce scufundă corăbii sau prădătorii săi spărgătorii, uneltind răul și aducând tulburare și supărare așa și diavolul vine acolo unde vede prisos de credință și evlavie.

Acolo își pune capcanele și își urzește planurile. Dar, dacă cei pe care-i războiește priveghează, nu numai că nu voi fi vătămați și păgubiți cu nimic, ci mai multă bogăție de virtute vor aduna.

(Către cei se scandalizează, PGB 33, 628. PG 55, 525-526)

Se teme de rugăciune

Nu va greși nimeni spunând că rugăciunea este temelia a toată virtutea și dreptatea și că nici unul din lucrurile din care se nasc evlavia și credința nu va putea intra în sufletul pustiu din care lipsește rugăciunea.

Aceasta pentru că sufletul din care lipsește rugăciunea este precum o cetate neîntărită și neapărată pe care lesne o poate supune orice vrăjmaș, dat fiind că nu întâmpină nici o împotrivire. Acest suflet neîntărit de rugăciuni lesne va fi supus de diavol care-l va umple fără nici cea mai mică greutate de păcate.

La început, desigur, dacă va vedea că sufletul poartă platoșa rugăciunii, nu va îndrăzni să se apropie, temându-se de puterea și de tăria pe care o dau rugăciunile, căci ele hrănesc sufletul mai mult decât o face hrana trupul.

Apoi toți cei ce se roagă cu credință nu rabdă nimic nevrednic de rugăciune, ci sfiindu-se de Dumnezeu, cu Care tocmai au vorbit, alungă fără zăbavă orice viclenie a celui rău. Aceasta, gândindu-se cât de rău este ca cineva, care tocmai a vorbit cu Dumnezeu și L-a rugat să-i dăruiască înțelepciune și sfințenie, să cadă în cel mai scurt timp de partea diavolului, să primească în suflet plăcerile rușinoase și să îngăduie ispitei să-i intre în cugetul pe care, numai cu puțin înainte, l-a vizitat Dumnezeu; gândindu-se, de asemenea, cât de rău este să îngăduie demonilor să pătrundă în sufletul căruia harul Duhului Sfânt i-a arătat cea mai mare iubire de oameni și purtare de grijă.

(Despre rugăciune, PGB 31, 200-202. PG 50, 780)

Viclenia diavolului la vremea rugăciunii

Să nu disprețuim rugăciunea, căci mai mare câștig au și cu mai multă înlesnire trăiesc aceia care se apropie de Dumnezeu. Pentru că atunci te vei împăca și vei vorbi mai adânc cu El și atunci mai lesne îți va da ceea ce îi ceri, când tu însuți îl rogi, când inima ta este curată, când gândurile tale sunt izvorâte din înțelepciune și când nu-L rogi cu nepăsare, lucru pe care-l fac mulți rostind cuvintele rugăciunii numai cu buzele, în vreme ce mintea lor rătăcește prin casă, prin piață, pe drumuri sau în multe alte părți.

Aceasta este cursa pe care a născocit-o diavolul. Știind că la ceasul rugăciunii putem primi iertarea păcatelor noastre și voind să ne închidă acest liman, se întărește și ne depărtează gândul de la cuvintele rugăciunii, ca să plecăm păgubiți mai degrabă decât câștigați.

(Cuvânt la Săptămâna Mare, PGB 35, 550. PG 55, 527-528)

Îi atacă pe cei singuri

Fii atent și la ce-ți voi spune acum. Unde L-a luat și unde L-a purtat Duhul pe Hristos? Nu în cetate, nici în piață, ci în pustie, voind a-l atrage pe diavol și a-i da prilej să-L ispitească pe Domnul nu numai prin foame, ci și prin pustietatea locului.

Diavolul se năpustește asupra noastră atunci când ne vede singuri și îndepărtați de lume, avându-ne numai pe noi înșine. Așa a făcut și la începutul vieții, s-a năpustit asupra femeii când s-a întâmplat și a aflat-o singură, fără soțul ei.

Când ne vede, însă, că suntem împreună cu alții, adunați mai mulți, nu are curaj și nu ne atacă. De aceea trebuie să trăim întotdeauna împreună cu ceilalți, spre a nu cădea ușor în mâinile lui. (Cuvântul XXIII la Evanghelia după Matei, PGB9, 408. PG 57, 209)

La sfârșit se năpustește cu mai multă furie

Profetul strigă, zicând "să nu te pierzi la sfârșit", deșteptând sufletul nostru când trândăvește și ținându-l și sprijinindu-l când e gata să cadă.

La început, bineînțeles, n-avem nevoie de multă întărire. De ce oare? Pentru că un om, fie el și cel mai trândav dintre toți, când se apucă de un lucru arată, la început, multă trageră de inimă.

Râvna fiindu-i mare și puterea de asemenea, căci e tânăr, avansează repede și ușor spre țelul dorit. După ce am parcurs, însă, cea mai mare parte din drumul vieții și râvna noastră s-a veștejit, puterile ne-au secat și suntem aproape gata să cădem, atunci dar, la ceasul cel mai potrivit, dinaintea noastră se înfățișează profetul dându-ne drept toiag acest stih: "să nu te pierzi la sfârșit".

Într-adevăr, diavolul atunci atacă mai vârtos. Așa cum piraii care bat mărilor nu lovesc corăbiile când ies din port (la ce le-ar folosi să scufunde o corabie goală?), ci când se întorc cu cămările pline, slujindu-se de toate stratagemele pe care le știu, tot așa și cel viclean; când vede că am adunat multe – post, rugăciuni, milostenie, cumințenie și toate celelalte virtuți, când vede corabia noastră plină cu nestematele credinței și ale cucerniciei, atunci o atacă, lovind-o din toate părțile ca s-o spargă, să ne fure comoara și s-o scufunde la intrarea în port, iar pe noi să ne trimită goi pe uscat.

De aceea, profetul îi îndeamnă pe toți, spunând "să nu te pierzi la sfârșit", fiindcă după o asemenea cădere e greu să ne ridicăm. "Cel ajuns în adâncul relelor le disprețuiește pe toate".

Pe cel ce cade la început îl iertăm toți, dată fiindu-i neștiința, dar pe acela care cade spre sfârșitul vieții, nimeni nu l-ar putea ierta sau scuza ușor, pentru că, în cazul lui, căderea pare a fi urmarea lenevirii. Dar pentru el, nu e acesta singurul rău, ci mai sunt și ceilalți care, scandalizați de cădere, fac ca păcatul lui să fie de neiertat.

(Cuvântul III la „L-am văzut pe Domnul șezând ...”, PGB 8A, 366. PG 56, 114-115)

Dușmănia neîmpăcată și războiul cel greu

Nimeni nu poate avea, nici față de cei mai răi dușmani, o ură atât de neîmpăcată ca aceea pe care o are cel viclean față de oameni. Dacă stăm să cercetăm râvna cu care se luptă, vom vedea că e neîntrecută în comparație cu aceea a oamenilor. Dacă, iarăși, alegem fiarele cele mai sălbatice și cele mai crude și le comparăm sălbăticia cu furia diavolului, vom vedea că fiarele sunt cu mult mai blânde. Așa de mare și de neîmblânzită îi e mânia când ne atacă sufletele.

O bătălie obișnuită e scurtă și plină de răgazuri de odihnă. Venirea nopții, oboseala după luptele și omorurile din timpul zilei, în câmpul de bătaie, ora mesei și altele sunt prilejuri de odihnă pentru oștean, care-și poate scoate armura, poate respira puțin și se poate răcori cu apă, își alină foamea și își recapătă puterile.

Nu la fel este războiul cu diavolul, pentru că nimeni nu poate lăsa armele nici o clipă. Cine voiește să fie nebiruit nu poate dormi. Neapărat se va întâmpla una din două: fie va lepăda armele, și atunci va cădea și va pieri, fie va rămâne mereu îmbrăcat în armele sale, în picioare, neadormit și veghetor.

Pentru că diavolul, cu toată oștirea sa, nu doarme niciodată, ci e veșnic treaz și ne pândește momentele de nepăsare. El se îngrijește să ne piardă mai mult decât ne îngrijim noi de propria noastră mântuire. Faptul că nu-l vedem și că ne poate ataca oricând pe neașteptate (lucru ce le pricinuieste nenumărate rele celor ce nu priveghează) ne arată că războiul cu el este mult mai greu decât un război între oameni.

(Despre preoție VI, ” PGB 28, 304. PG 48, 691-6921)

Scump este darul, lung este războiul

De ce acum ne lovește cu și mai multă îndârjire? Pentru că, cu cât darul este mai mare, cu atât mai lung este războiul cui diavolul. Un singur om a văzut în rai și n-a răbdat.

Cum va răbda el, spune-mi, să vadă atât de mulți în cer? Ai stârnit fiară, dar nu te teme. Ai primit o putere mai mare și o sabie mai ascuțită. Lovește cu ea șarpele!

Dumnezeu l-a lăsat pe diavol să se năpustească asupra ta ca o fiară sălbatică ca să-i cunoști puterea și trăind-o.

Hristos se poartă cu noi cum ar face-o cel mai bun antrenor de palestră. Acesta ia mai întâi în primire un luptător începător, neexersat, slab și nepăsător. Îl pregătește și-i întărește trupul pentru luptă, dar apoi nu-l mai lasă să se odihnească, ci îl trimite mereu în arenă, să lupte cu cât mai mulți, ca să-i arate și în practică câtă putere i-a dat.

Domnul ar fi putut, desigur, să-l scoată de la mijloc pe vrăjmaș, dar ca să cunoști prisosul de har care ți-a fost dăruit și cât de mare este puterea duhovnicească pe care ai primit-o prin Botez, îl lasă să te înfrunte, dându-i multe prilejuri să te atace, ca tu să câștigi cununile.

(Împotriva celor ce se îmbată și Cuvânt la înviere, PGB 36, 166-168. PG 50, 440-441)

Diavolul acoperă păcatul cu plăceri

Așa cum copiii acoperă cu pământ capcanele, tot așa și diavolul acoperă păcatele cu plăcerile lumești. Dar tu învață să nu te amăgești și cercetează bine, când întâlnești vreun câștig, să nu-l vezi numai pe el, ci caută bine, ca nu cumva acolo să se ascundă moartea și păcatul. Dacă le vezi, nu-l primi. Iarăși, în desfătarea și în dulceața negrăită pe care o vei simți cândva cuprinzându-te să nu vezi numai plăcerea, ci veghează ca nu cumva, în adâncul ei, să fie ascunsă vreo necuviință și călcare a legilor dumnezeiești. Dacă așa este, fugi repede, departe.

Dacă cineva ne sfătuiește sau ne lingusește, dacă ne înconjoară cu atenții și se poartă cu mare grijă, dacă ne promite cinstiri și orice altceva, pe toate să le cercetăm bine, să privim în toate părțile și să ne încredințăm că nu ne paște nici o primejdie nici din sfatul lui, nici din cinstea pe care ne-o făgăduiește și nici din grija pe care ne-o arată. În nici un caz să nu alergăm la ele fără a ne gândi mai întâi dacă e bine ce facem.

(La Statui, XV, PGB 32, 448-450. PG 49, 156)

Pilda pe care ne-o dau păsările

Păsările, atâta timp cât zboară la înălțime, nu se pot prinde ușor. Așa și tu, cu cât privești mai mult în sus (la Dumnezeu, nota Ed.), cu atât mai greu poți cădea pradă capcanelor sau uneltirilor diavolului. El este un țivlitor. Zboară, deci, mai sus de vergile lui unse cu clei.

Cel ce se înalță spre Dumnezeu nu mai admiră și nu mai râvnește nimic din cele ale vieții. Când urcăm pe creasta muntelui, atât zidurile cât și cetățile ni se par mici, iar oamenii furnici ce mișună pe pământ. Tot așa, când te ridici până la gândirea înaltă a filosofiei creștine, nimic din cele de pe pământ nu te va mai putea uimi, ci toate ți se vor părea mici: și bogăția, și slava, și puterea, și celelalte asemenea, odată ce le-ai cunoscut pe cele cerești.

Așa s-a petrecut și cu Pavel, căruia toate frumusețile acestei vieți i se păreau neînsemnate și mai nefolositoare decât niște morți. De aceea a și strigat, zicând: "... lumea este răstignită pentru mine..." (Galateni 6, 14). De aceea ne și îndeamnă, spunând: "Cugetați cele de sus..." (Coloseni 3, 2).

Sus? Ce înțelege prin sus? Spune-mi. Acolo unde se află soarele și luna? Nu, desigur. Dar unde? Unde se află îngerii și Arhanghelii și Heruvimii și Serafimii? Nu, spune. Dar atunci! Unde? "Unde se află Hristos, șezând de-a dreapta lui Dumnezeu"! (Coloseni 3, 1).

Să ascultăm; așadar, și într-acolo să ne îndreptăm neîncetat gândul. Pentru că, așa cum unei păsări prinse într-o capcană nu-i sunt de nici un folos aripile și în zadar le mișcă, vrând să scape, tot așa și tu, nu vei avea nici un câștig de la rațiune, dacă te lași stăpânit în întregime de dorința înșelătoare.

Cu cât te vei zbate și te vei strădui mai mult să scapi, cu atât mai vărtos te prinde și devii robul ei. De aceea au păsările aripi, ca să evite capcanele. De aceea i s-a dat omului rațiune, ca să se păzească de păcate.

Ce iertare am mai putea avea și cum ne-am mai putea apăra când noi suntem mai lipsiți de minte și decât dobitoacele fără rațiune. O pasăre care a căzut o dată într-o capcană și a scăpat sau un cerb care s-a prins o dată în plasa vânătorului și a reușit să scape, greu se vor mai prinde cu aceleași mijloace.

Experiența este un dascăl pentru fiecare, un îndrumător care ne învață să ne păzim. Noi, totuși, chiar dacă am căzut de multe ori în aceleași păcate, cădem mereu în aceleași și în aceleași greșeli și nu luăm exemplu de la vietățile necuvântătoare să ne purtăm de grijă, să ne păzim și să, veghem, noi, care am fost cinstiți de Ziditor cu rațiune.

(La statui, XV Pbf 32, 452-454. PG 49, 157)

Când se lasă biruit diavolul?

Când diavolul va vedea o schimbare atât de mare și va vedea că aceia care mai înainte se aflau sub stăpânirea lui s-au ridicat atât de sus și s-au învrednicit de necuprinsa iubire de oameni a Domnului, se depărtează prearușinat și preasmerit și nici privirea nu mai cutează a o ridica asupra lor. Aceasta pentru că nu rabdă strălucirea și lumina care iese din ei și care-l orbește. Atunci le întoarce spatele luând-o la fugă.

(Cateheze IV PGB 30, 404)

Cu armele cu care îi războiește pe robii lui Dumnezeu

Își pierde și propria-i putere

Diavolul își pierde propria-i putere și se biruie cu aceleași arme cu care-i războiește pe robii lui Dumnezeu. Acest lucru nu se întâmplă cu voia lui, ci este lucrarea înțeleptului și atotștiutorului Dumnezeu Care întoarce și armele și înșelăciunile diavolului asupra capului lui.

Așa s-a întâmplat și acum. Diavolul l-a îndemnat pe tiran să nu mai taie capetele sfinților și să nu-i mai arunce la fiare, nici să-i pedepsească în vreun alt fel, ci l-a îndemnat să poruncească să fie aruncați în foc. Aceasta ca să nu mai rămână nimic din trupurile lor și deci să nu se păstreze sfințele lor moaște, iar cenușa lor să fie amestecată cu cenușa jijițelor. Dumnezeu, însă, S-a folosit de acest mijloc ca să desființeze necredința (Sfintele moaște nu sunt arse de puterea focului – nota ed.).

(La Statui, IV PGB 32, 76. PG 49, 64)

Dumnezeu are acest obicei să întoarcă, încă de la început și din primul ceas, împotriva diavolului, toate viclesugurile cu care încearcă să ne piardă. Le întoarce asupra capului lui și le preschimbă în așa fel încât să slujească mântuirii noastre.

Ia aminte! Diavolul l-a alungat pe om din rai, dar Dumnezeu i-a deschis omului cerul. Diavolul l-a depărtat pe om de stăpânirea sa pe pământ, dar Dumnezeu i-a dat împărăția cerurilor și a așezat firea omenească pe tronul împărătesc. Așadar, Dumnezeu ne dăruiește mereu mai mari bunătăți decât acelea de care diavolul încearcă să ne lipsească. Dumnezeu lucrează aceasta făcându-l pe diavol și mai înspăimântător în uneltirile lui, iar pe noi învățându-ne să nu ne temem de ele.

Împotriva diavolului mărturisesc mucenicii

Moartea ucenicilor arată neputința demonilor și mărturisește despre tăria lor.

(La Sfântul Mare Mucenic Drosida, PGB 37, 322. PG 50, 686-687)

Prin femeie a biruit și iarăși prin femeie a fost biruit diavolul.

Iubesc pomenirile mucenicilor, le iubesc și le primesc cu mare bucurie. Pe toate, dar mai cu seamă pe acelea ale mucenițelor și nevoitoarelor, pentru că, cu cât mai slab este vasul, ni atât mai mare este harul, cu atât mai strălucit este semnul biruinței și cu atât mai slăvită este biruința.

Strălucite sunt luptătoarele, deși firea lor e slabă, fiindcă vrăjmașul a fost înfrânt de cele pe care, odinioară, le înfrânsese.

Printr-o fecioară, diavolul l-a omorât pe Adam și tot printr-o Fecioară, Hristos a luptat și l-a biruit pe diavol.

Spada pe care demonul o ascuțise ca să ne răpună pe noi i-a tăiat lui capul. Lucru care s-a întâmplat și în cazul lui David. Așa cum, odinioară, dreptul David s-a luptat cu Goliat și i-a retezat capul cu spada ce-i fusese lui gătită, așa și acum.

Prin femeie (Eva, nota Ed.), diavolul a biruit atunci omul, lot prin femeie (Maica Domnului, nota Ed.) a fost biruit acum. Femeia i-a fost atunci armă, tot femeia este acum unealta prin care a fost răpus și armă nebiruită.

(Op. cit. PGB 37, 324. PG 50, 687)

Cum să-l înfruntăm și să-l biruim pe diavol?

Dușmanul cel viclean

De un singur lucru trebuie să avem grijă, anume cum să punem bună rânduială în cele ale noastre.

Dacă facem aceasta, nici diavolul însuși nu ne va putea birui vreodată, ba, dimpotrivă, ne va folosi, fiindcă ne deprinde să fim prevăzători și să veghem neîncetat, în acest fel i-a îndemnat și Pavel pe Efeseni, spunându-le cât de nemilos este diavolul.

Dar noi dormim și sforăim când, de fapt, ducem război cu un dușman atât de viclean. Dacă am ști, de pildă, că în patul nostru s-a cuibărit un șarpe, ne-am strădui din răspuțeri să-l omorâm, dar noi, acum, că în sufletele noastre s-a cuibărit însuși diavolul, nu ne temem că

ne-ar face vreun rău și rămânem nepăsători, pentru că nu-l vedem cu ochii trupului.

Tocmai de aceea ar trebui să fim mai prevăzători și să priveghem. De un dușman în carne și oase ne putem apăra ușor, dar de unul nevăzut, dacă nu suntem mereu înarmați și pregătiți de luptă, nu vom putea scăpa lesne, mai ales că el nu luptă la vedere, căci așa ar fi ușor de stăpânit.

Dar, de multe ori, prefăcându-se prieten, își varsă în noi otrava răutății.

Așa a îndemnat-o și pe femeia lui Iov, punându-i masca iubirii, să-i dea soțului ei un sfat viclean.

Vorbind cu Adam, diavolul se prefăcea grijuliu și doritor să-l apere, zicându-i: "... în ziua în care veți mânca din el vi se vor deschide ochii..." (Facerea 3, 5).

În același fel l-a convins și pe Iftae, folosindu-se de pretextul dreptei-credințe, să-și înjunghie fiica și s-o aducă jertfă necurată.

Trebuie să cunoaștem și să ne păzim de uneltirile diavolului

Îi cunoști viclesugurile? Ai văzut de câte feluri e războiul lui împotriva noastră? Să te păzești, ca să fii apărat din orice parte, având totdeauna cu tine armele duhovnicești.

Apoi să-i cunoști fiecare viclesug în parte, ca să nu fii niciodată descoperit și să-l învingi ușor.

Așa l-a învins și Pavel, învățându-i bine toate uneltirile, căci spunea: "... gândurile lui nu ne sunt necunoscute" (II Corinteni 2, 11).

Să-i învățăm și noi toate uneltirile, ca să ne păzim de ele și atunci când câștigăm biruință împotriva-i, să fim socotiți biruitori și în viața aceasta și în cea viitoare și să dobândim bunurile cele nesticăcioase...

(Cuvântul XI la Epistola către Romani PGB 17, 40-42. PG 60, 483-484)

Să-i închidem orice intrarea diavolului prin rugăciune

Dacă îi disprețuiești pe frații tăi, cel puțin fie-ți milă de tine și închide-i acestui duh viclean orice intrare în sufletul tău.

Cu adevărat, nimic nu-i oprește mai mult furia de-a ne pierde decât rugăciunea și cererea noastră fierbinte către Dumnezeu.

Porunca diaconului la liturghie “Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte...” nu s-a rânduie nici întâmplător, nici fără pricină, ci ni se dă ca să îndreptăm și să ne ridicăm sufletele care se târăsc pe pământ, încât să ne putem înfățișa sufletul drept dinaintea lui Dumnezeu, îndepărtând moliciunea pe care o avem de la grijile și desfătărilor lumești,

(Despre Cel Necuprins, IV PGB 35, 138.-PG 48, 734)

Să-l imităm pe arcaș

Ia aminte la arcaș. Când vrea să țintească fără greș, are grijă mai întâi să ia poziția cea mai potrivită și, numai după ce se așează drept în fața țintei, își slobozește întruna săgețile.

Așa să faci și tu. Țintește capul vrăjmașului, dar ai grijă mai întâi gândurile să-ți fie în starea cea mai potrivită ca, luând poziția convenită în care nimic să nu te stânjenească, să-ți arunci fără greș săgețile asupra lui.

(Despre Cel Necuprins, IV PGB 35, 140. PG 48, 734)

Ca să ne ferim de capcanele diavolului avem nevoie de credință dreaptă și de viață curată

Unii cad în capcanele diavolului prin viața pe care o duc, dar nici pentru ei nu trebuie să deznădăjduim. Capcana a diavolului este și a nu face voia lui Dumnezeu.

O vrăbiuță, chiar dacă și-a prins într-o cursă numai o gheruță, tot este în puterea celui care a întins cursa. Tot așa și noi, chiar dacă diavolul nu ne stăpânește cu totul, adică avem credință, tot ne aflăm în puterea lui, prin viața păcătoasă pe care o ducem.

Căci spune Evanghelia: “Nu oricine îmi zice: Doamne, Doamne, va intra în împărăția, cerurilor”

(Matei 7, 21), sau iarăși: “... Niciodată nu v-am cunoscut pe voi. Depărtați-vă de la Mine cei ce lucrați fărădelegea” (Matei 7, 23). Vezi că n-avem nici un folos numai cu credința, dacă Domnul nu ne va cunoaște? Căci același lucru le spune și fecioarelor: “Nu vă cunosc pe voi” (Matei 25, 12).

Ce folos avem din feciorie și din multele noastre nevoițe și sudori dacă Stăpânul nu ni le va cunoaște și nu ni le va socoti? Unora nu li se va găsi nici o greșală pentru credința lor și nici pentru multe, dar vor fi pedepsiți totuși pentru viața pe care au dus-o. Sau dimpotrivă, altora nu le va găsi nici o vină pentru viața lor curată, dar vor fi osândiți pentru dogma rătăcitoare în care au crezut și care i-a dus la pierderea mântuirii. Toate acestea se leagă între ele.

Vezi că, dacă nu facem voia lui Dumnezeu, vom cădea în capcana diavolului?

(Cuvântul VI la Epistola a II-a către Timbtei PGB 23, 572. PG 62, 633)

Să veghem să nu cădem în capcanele diavolului

Înfrișat lucru, iubite, înfrișat lucru este a cădea în cursele diavolului. Aceasta pentru că sufletul, prins fără scăpare ca în niște mreje nevăzute sau simțindu-se asemenea porcului fericit în troaca lui plină de glod, este împrejmuit de năravul cel rău și nu mai simte mirosul greu al păcatelor.

De aceea, trebuie să fim cu luare aminte, să priveghem și să fim treji, ca să nu lăsăm vicleanului nici o poartă deschisă să intre în noi și să nu-i îngăduim să ne facă să cădem în abis, căci, ca niște orbi, am pierde lumina soarelui și n-am mai putea privi spre Soarele Dreptății. Aceasta fiindcă cel rău ne-ar ucide rațiunea și ne-ar orbi cu totul ochiul cugetării.

(Cuvântul XXII la Facere PGB 2, 664. PG 59, 190)

Cercetând Scripturile îi zădărnim atacurile

Pentru aceasta vă așternem vouă, în fiecare zi, această masă duhovnicească, ca să respingem și să zădărnim toate uneltirile demonului celui rău, atât prin îndemmurile pe care vi le dăm neîncetat cât și prin cercetarea temeinică a Sfințelor Scripturi.

Când va vedea că ne îngrijim foarte tare de viața noastră duhovnicească, nu numai că nu se va mai năpusti asupra noastră, dar nici măcar nu va mai cuteza să ne ispitească, știind că o va face fără nici un folos și că îndrăzneala lui se va întoarce împotriva lui.

(Cuvântul XXXVII la Facere PGB 3, 356. PG 53, 283-284)

Dușmanii diavolului: lucrările luminii și virtutea

Așa cum liliicii nu iubesc soarele și lumina, ci le socotesc dușmani, iubind, însă, noaptea și întunericul, tot așa și demonii, împreună cu aceia pe care-i poartă în rătăcire, iubesc viclenia și toate nelegiuirile, socotindu-le potrivite eu firea lor, iar dușmanii lor sunt virtutea și lucrările luminii.

Când acestea strălucesc, celelalte se întunecă, încât cel ce-și petrece viața în virtute nu mai are trebuință a se nevoi, de vreme ce e de ajuns să apară virtutea și toată răutatea va dispărea și se va desființa.

(La Isaia, cap. II PGB 8, 294. PG 56, 39)

Diavolul nu se apropie de locul în care domnește legea lui Dumnezeu

Diavolul nu se va apropia de noi dacă vede că în sufletul nostru este scrisă legea lui Dumnezeu și că inima omului se face tablă a legii Sale.

Dacă în cugetul nostru, iubitor de Dumnezeu, sunt scrise literele împărătești, dar nu ca și cum ar fi săpate pe o stelă de bronz, ci cu adevărat întipărite de Sfântul Duh și strălucind de harul cel bogat, diavolul nici să ne privească în față nu poate, ci de departe o ia la fugă.

Aceasta, pentru că nimic nu-l sperie mai tare, nici pe el, nici gândurile pe care ni le insuflă, decât mintea care cercetează cele dumnezeiești și sufletul aflat pururea scufundat în izvorul sfințeniei.

Nimic din cele prezente nu pot mâhni și ispiți acest suflet, chiar dacă prin purtarea lui îi îndepărtează pe ceilalți și nu-l pot face să se umfle de trufie și să se mândrească. În mijlocul celei mai grele ierni și în vremurile cele mai tulburi, în acest suflet Va domni o pace adâncă, de care se va bucura la nesfârșit. (Cuvântul III la Evanghelia după Matei PGB 12, 474, PG 59, 38)

Nu trebuie să disprețuim nici cele mai neînsemnate lucruri

Diavolul ne războiește cu o sălbăticie fără seamăn și ne pizmuiește mântuirea împresurând-o din toate părțile. Suntem datori, de aceea, a priveghea și a fi cu luare aminte și a ne păzi de loviturile lui ce pot veni de pretutindeni.

De va afla un cât de mic prilej, își va găti sieși o intrare cât mai încăpătoare și, pe nesimțite, își va strecura în noi toată puterea.

Dacă ne preocupăm de propria noastră mântuire, nu-i vom îngădui să înainteze nici până la cele mai neînsemnate lucruri, ca să le păzim, astfel, pe cele mai însemnate.

Ar fi un lucru de neînțeles, el să arate un zel atât de mare, străduindu-se să ne piardă sufletul, iar noi să nu dovedim nici măcar atâta grijă cât zelul său de-a ne pierde, luptând pentru propria noastră mântuire.

(Cuvântul XXIII la Evanghelia după Ioan PGB 13, 68. PG 59, 137)

Când pricinuieste vreun rău îi face și mai străluciți pe cei ce-l îndură

Răul pe care-l face diavolul hrănește și întetește strălucirea virtuții, pentru că Dumnezeu îl întoarce în bine pentru noi, ca să ne folosească, și face ca cele ale noastre să fie și mai pline de slavă. Astfel că pricinuind un rău, diavolul îi face și mai străluciți pe cei ce-l rabdă; dar de ce atunci, spune, nu s-a întâmplat așa și în cazul lui Adam care, dimpotrivă, și-a pierdut cinstea pe care o avea la început? Firește că Dumnezeu l-a întors și lui pedeapsa în câștig, spre a se folosi de ea.

Dacă a suferit ceva, atunci acest lucru s-a întâmplat, fiindcă el însuși și-a făcut nedreptate sieși.

Relele pe care le suferim de la alții se fac pricină pentru noi de mari bunătăți, în timp ce, din relele pe care ni le pricinuim noi înșine, nu ne folosim cu nimic.

Când alții ne fac nouă nedreptate, suferim, nu însă și atunci când noi înșine greșim față de noi.

Dumnezeu ne arată că se vătămă de către el însuși acela care greșește față de sine, ca să răbdăm cu curaj răul de la alții, nu, însă, și pe acela care vine de la noi.

De altfel, în cazul lui Adam, vina pentru cădere apasă numai și numai asupra capului lui. De ce te-ai încrezut în vorbele femeii? De ce n-ai respins-o când te-a îndemnat să faci lucruri potrivnice aceluia pe care ți le-a poruncit Dumnezeu?

Tu, până la urmă, ești vinovatul, pentru că, dacă ar fi fost diavolul, ar fi trebuit ca toți cei pe care-i ispitește să fie pierduți, căci așa ar fi voit; dar, întrucât nu se întâmplă așa, pricina răului se află în noi.

Multe rele le suferim din pricina nepăsării noastre

Ar fi trebuit, atunci, zice, ca toți cei ce sunt ispitiți de diavol să fie biruitori, sau, dacă pricina răului se află în noi, ar trebui să mergem spre pierzare și fără diavol.

Acest lucru se și întâmplă, fiindcă mulți sunt duși la pierzanie și fără a-i ispiți diavolul. Aceasta întrucât, cu siguranță, nu el este pricina tuturor relelor,

Multe clin ele se întâmplă din cauza nepăsării noastre. Dacă, pentru unele, el este vinovatul, aceasta se datorează faptului că noi am făcut începutul.

Spune-mi rogu-te, când l-a biruit diavolul pe Iuda? Atunci când, zice Evanghelia, a intrat în el.

Ascultă care e adevărata pricină: "... era fur și, având punga, lua din ce se pune în ea" (Ioan 12, 6).

Dar Iuda însuși l-a lăsat să intre și să se sălășluiască în el, fără nici o împotrivire. Prin urmare, nu diavolul face începutul, ci noi îl primim și-l chemăm.

(Cuvântul LIV la Fapte PGB 16B.266-268. PG 60, 377)

Când nu ne poate lovi, el este cel lovit

Așa este mintea. Când prinde aripi, când se sloboade din grijile de fiecare zi, nimic n-o mai poate opri. Se ridică mai presus de toate și, mai ales, se ridică deasupra săgeților arzătoare ale diavolului.

Fiindcă vicleanul nu este bun țintaș și nu ne poate ajunge acolo sus, ce face? Își aruncă săgețile, nerușinat cum este, dar ele nu-și ating ținta, ci cad în gol și nu numai în gol, ba îi cad chiar în cap.

Oricum, săgeata pe care ne-o trimite, odaia pornită, trebuie să lovească ceva. Așa cum o săgeată, odată slobozită din arc, își lovește negreșit ținta, fie ea pasăre, zid, haină, copac sau, pur și simplu,

străbate văzduhul, tot așa și săgeata diavolului, obligatoriu va lovi pe cineva. Dacă nu izbutește să-l lovească pe cel împotriva căruia e îndreptată, îl va lovi pe cel care a tras-o.

Multe lucruri ne arată că așa se întâmplă, anume că, dacă nu noi suntem cei loviți, atunci este el. Eu înțeleg așa lucrurile: a vrut să-l amăgească pe Iov, dar, fiindcă nu l-a putut lovi, el a fost cel lovit. A vrut să-l amăgească pe Pavel. Nu l-a rănit, în schimb, s-a rănit pe sine. Dacă suntem atenți, putem vedea că pretutindeni se întâmplă la fel.

Când se pregătește să lovească, nu face altceva decât să se lovească pe sine și, cu atât mai vârtos se vătăma, cu cât ne păzim mai mult, ca să fim nebiruiți, înarmându-ne și întărindu-ne împotriva lui cu spada și cu pavăza credinței.

(Cuvântul XXII la Epistola către Evrei PGB 25, 130. PG 63, 159)

Poruncile lui Hristos și poruncile diavolului

Să purtăm cu stăruință jugul lui Hristos, care este ușor, lesne de purtat și care nu ne silește la nici unul din lucrurile pe care mamona ne Silește să le facem. Acesta din urmă ne poruncește să fim dușmani cu toată lumea, în vreme ce Hristos, dimpotrivă, ne poruncește să-i iubim pe toți și cu toții să fim prieteni.

Diavolul, după ce ne ține lipiți de lut și de cărămizi (fiindcă acestea sunt aurul), nici noaptea nu ne lasă să răsuflăm liniștiți. Domnul Hristos, dimpotrivă, ne eliberează de grija noastră cea multă și necugetata pentru cele ale lumii și ne poruncește să ne adunăm comori în ceruri și, mai ales aceste comori pe care le-am dobândit nu nedreptățind pe alții și făcându-le rău, ci din dreapta noastră osteneală.

După atâtea sudori și ostenele chinuitoare în care ne-am petrecut în chip necugetat viața, când vom fi osândiți și ne vom supune legilor Lui Hristos, diavolul nu numai că nu ne poate ajuta cu nimic, ci mai tare va aprinde focul cel veșnic în care vom arde. Domnul Hristos, însă, și atunci când ne poruncește să dăm de pomană un pahar cu apă rece, nu îngăduie să rămânem nerăsplătiți și fără plata cuvenită, ci ne întoarce milostenia cu prisosință.

Cum dar n-ar fi o mare nesocotință din partea noastră săi disprețuim un Stăpân atât de blând și de îngăduitor, Care ne dăruiește atât de multe bunătăți, făcându-ne robii unui tiran nerecunoscător și nemulțumitor, care nici în lumea aceasta nici în cealaltă nu le poate fi de nici un folos celor care-l ascultă și-l slujesc?

Iar acesta nu este cel mai îngrozitor lucru și nu reprezintă paguba cea mai mare, faptul că nu ne vine în ajutor și nu ne sprijină la vremea osândeii, ci, pe lângă toate acestea, îi înconjoară cu nenumărate rele, cum am spus, pe cei ce-l ascultă.

Cei mai mulți dintre cei osândiți iadului, vedem că au fost pedepsiți, fiindcă s-au făcut robi banului și fiindcă au iubit aurul și nu i-au ajutat pe cei ce se aflau în nevoie.

(Cuvântul VIII la Evanghelia după Ioan PGB 12, 592. PG 59, 68)

Diavolul se străduiește să ne piardă, iar noi ne străduim să câștigăm mântuirea aproapelui

Diavolul întotdeauna luptă împotriva mântuirii noastre, dar nu biruie nicicând, ba, dimpotrivă, se vătăma din pricina propriei sale răutăți. Cu toate acestea, sminteala și furia îi sunt atât de mari, încât, adeseori, încearcă lucruri cu neputință. Bunăoară, îi atacă nu numai pe cei de la care se așteaptă să se poticnească, ci și pe cei despre care știe sigur că-i vor birui toate viclășugurile.

Auzindu-L vicleanul pe Dumnezeu, Care cunoaște toate tainele, lăudându-l pe Iov, a crezut că va putea să-l răstoarne și nu s-a dat înapoi de la nimic. Pe toate le-a lucrat și le-a uneltit, ca să-l facă să se poticnească. Cu nimic nu se dădea bătut acest demon necurat și preaviclean, deși Dumnezeu a încercat virtutea celui drept atât cât a fost cu putință.

Apoi, spune-mi, să nu ne rușinăm și să nu roșim că, în timp ce diavolul nu deznădăjduiește nicicând, așteptându-ne pieirea, noi ne pierdem ușor nădejdea în mântuirea fraților noștri?

În cazul lui Iov, deși ar fi trebuit să renunțe de la început la planurile sale și să nu încerce să-l tenteze, știind bine că Dumnezeu cunoștea virtutea celui drept, diavolul nu s-a depărtat.

Dimpotrivă, chiar și după ce Domnul a dat mărturie pentru credinciosul Său, purtat de ura-i oarbă împotriva noastră, a sperat că-l va putea birui, deși Iov se arătase în toate curajos.

Noi însă, în ciuda faptului că nu ne-au fost date patimile lui Iov ca să ne descurajăm, nu ne ducem lupta până la capăt. Diavolul, însă, cu toate că Dumnezeu îl oprește, nu încetează nicicând să ne războiască.

Tu, cu toate că Dumnezeu te îndeamnă și te deșteaptă să-i ajuți pe păcătoși, dai înapoi speriat?

Vrăjmașul L-a auzit pe Dumnezeu zicând: "... că nu este nici unul ca el pe pământ fără prihană și drept și temător de Dumnezeu și care sa se ferească de ce este râie?" (Iov 1, 8) și totuși, după atâtea mari și grăitoare mărturii, stăruie spunând: "Poate dacă voi abate asupra lui întruna rele tot mai mari voi putea să-l înfrâng și să-l surp din turnul lui nebiruit".

Ce iertare vom avea noi, iubiților, ce apărare dacă diavolul, uneltind cu atâta sfruntată ură împotriva noastră, nu ne ostenim pentru mântuirea fraților noștri nici a mia parte din câți se ostenește el să ne piardă, cu toate că noi îl avem de partea noastră pe Dumnezeu?

(Cuvântul I la Săracul Lazăr PGB 25, 398-400. PG 48, 967)

Păcatul este mai rău decât diavolul

Un lucru de seamă nu este atât a izbăvi pe cineva de uni demon, cât a-l izbăvi de păcat. Nu diavolul ne împiedică să dobândim împărăția cerurilor, dimpotrivă, el chiar ne ajută, fără a o voi, firește, făcându-l mai înțelept pe cel pe care l-a stăpânit, spre deosebire de păcat, care ne scoate din împărăția lui Dumnezeu.

Va spune, poate, cineva: "De n-aș avea niciodată parte de o îndreptare ca aceasta". Nici eu n-o doresc, dar pe toate le fac din altă pricină, din iubirea mea aprinsă pentru Hristos. Mi se poate întâmpla și mie, dar mai bine să nu fie, și mă rog să nu fie!

Atunci, dacă nu diavolul ne alungă din împărăția cerurilor, ne alungă păcatul și mai mare binefacere este a izbăvi pe ci va de păcat. Atunci, să ne îngrijim și să-i izbăvim pe frații noștri de păcat, dar mai înainte de a-i scăpa pe ei, să ne izbăvim pe noi înșine.

Să ne cercetăm bine pe noi înșine și să vedem dacă nu cumva avem demon. Fiecare să fie cu luare-aminte la sine. Păcatul este mai greu lucru decât a avea demon, fiindcă demonul ne smerește. Sau nu-i vedeți pe demonizați când scapă de răul din ei și se însănătoșesc ca de o boală, cât sunt de smeriți, de măhniți și de rușinați? Nu-i vedeți că nici ochii nu cutează a-i ridica și a-i privi pe semenii lor?

Iată ce lucru de mirare: ei se rușinează pentru cele ce pățimesc, dar noi nu ne rușinăm pentru cele ce făptuim. Ei, deși li s-a făcut nedreptate, se rușinează, în schimb noi, chiar dacă facem altora nedreptate, nu ne rușinăm.

Lucrurile pe care le fac ei nu sunt vrednice de rușine, ci sunt vrednice de milă, de iubirea oamenilor, de iertare, de nespūsă admirație și de multe laude, pentru că, deși luptă cu un demon, toate le rabdă cu mulțumire.

Toate câte le facem noi, însă, cu adevărat sunt vrednice de răs, de osândă, de pedeapsă și de focul gheenei. Toate câte ne rușinează și ne fac vinovați de păcatele cele mai grele nu sunt vrednice de iertare.

Vezi, dar, că păcatul este mai înspăimântător decât demonul? Vezi că ei, posedatii, au un îndoit folos din patimile lor? Mai întâi, fiindcă se fac mai înțelepți și mai cucernici și, în al doilea rând, pentru că, ispășindu-și pedeapsa aici, pe pământ, pentru păcatele lor, merg apoi, curați și îndreptați, la Domnul. De n-ar fi fost Domnul cu noi ...

La fel spunem și noi acum: "De n-ar fi fost Domnul cu noi... de vii ne-ar fi înghițit pe noi..." (Psalmul 123, 1-3).

Ce n-ar fi putut face vrăjmașul nostru, diavolul, de nu era Domnul cu noi? Ascultă ce-i spune Hristos lui Simon Petru: "Și a zis Domnul: Simone, Simone, iată satana v-a cerut să vă cearnă ca pe grâu. Iar Eu M-am rugat pentru tine să nu piară credința ta..." (Luca 22, 31). Pentru că fiara e rea și nesătulă și, dacă n-ar fi strunită, mereu pe toate le-ar răsturna și le-ar întoarce pe dos.

Dacă lui Iov, cu îngăduință de la Dumnezeu, i-a distrus casa din temelii, pe el l-a umplut de răni, a abătut asupra lui încercări năprasnice, i-a risipit averea, pe fiii și pe fiicele lui i-a

dus la groapă, i-a umplut carnea de viermi, pe nevastă a întors-o împotriva lui, pe prieteni i-a prefăcut în dușmani, iar l pe slugi le-a făcut să-i arunce cuvinte grele, de n-ar fi fost strunit de Dumnezeu, pe toți i-ar fi pierdut.

(Cuvânt la Psalmul 131, PGB 6, 664-666 PG 55, 353)

Războiul este greu

Câtă vreme există război și există oștirile răului, câtă vreme începătoriile sunt netrupești, câtă vreme există stăpânitori ai lumii acesteia și duhurile răutății, spune-mi, cum poți să petreci bine, gustând din dulcele vieții, nepăsător la toate acestea? De ce ești împrăștiat? Cum vom birui dacă nu suntem înarmați?

Să-și spună fiecare sieși toate acestea, în fiecare zi, ori de câte ori se mânie sau se lasă pradă dorințelor materiale și ori de câte ori va căuta viața deșartă, cea a desfătării trupului.

Să asculte ce spune fericitul Pavel: "Căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătoriilor, împotriva stăpâniilor întunericului..." (Efeseni 6, 12).

Războiul acesta nevăzut este mult mai greu decât cel obișnuit, lupta e mult mai încrâncenată.

Gândește-te numai de câtă vreme luptă diavolul, pentru cine se luptă și păzește-te.

Cum se dezvinovățesc leneșii: diavolul trebuia să dispară ...

Da, spune, diavolul trebuia să dispară și noi toți ne-am fi mântuit, susțin cei ce s-au moleșit, dezvinovățindu-se.

Ar trebui să fii mulțumit, omule, că poți birui un dușman așa de temut, neîndoios dacă vrei, dar tu cârțești nemulțumit ca un ostaș somnoros și trândav.

Dacă vrei, cunoști prilejurile. Veghează, că nu știi din ce parte vine răul. Întărește-te, fiindcă lupta nu este numai împotriva diavolului, ci și împotriva puterilor lui.

Cum vom lupta, întrebă, împotriva întunericului? Atunci când vom fi lumină. Cum vom înfrunta duhurile răutății? Făcându-ne buni, fiindcă răutatea este potrivnică binelui și lumina alungă întunericul.

Dacă noi înșine suntem întuneric, vom cădea fără scăpare în mâinile vrăjmașului. Cum să fim deasupra lui? Să ne facem, prin voia noastră, ceea ce el este din fire, adică duh, fără trup și sânge. Numai așa îl vom răpune.

Sigur, era firesc ca demonii să fi fost izgoniți din cei mulți, dar să nu crezi, spune, că semenii noștri ne războiesc, ci demonii, care lucrează în ei și pe ei trebuie să-i înfruntăm și să-i biruim.

De ce luptăm împotriva diavolului?

De ce ne luptăm cu diavolul? Pentru că avem un ajutor atotputernic, harul Sfântului Duh, de la care am învățat cum trebuie să luptăm sau, mai bine zis, împotriva cui. Nu împotriva oamenilor, ci împotriva demonilor trebuie să luptăm.

Dacă există iubire, nu e nevoie de luptă

Dacă voim, nici nu e nevoie să luptăm ca să-i înfrângem, dar, de vreme ce voim să luptăm, atunci există lupta.

Trebuie să știm că puterea Duhului care locuiește în noi este nebiruită, căci spune: "Iată, v-am dat putere să călcați peste șerpi și peste scorpii, și peste toată puterea vrăjmașului și nimic nu vă va vătăma" (Luca 10, 19).

Ne-a lăsat să alegem pe deplin liberi și ne-a dat tot dreptul s-o facem, fie să luptăm fie să nu luptăm. Dar, fiindcă ne-am moleșit, se face că din prea multă lene, nu luptăm împotriva lor.

Pavel, însă, n-a luptat cu ei, și ascultă ce spune: "Cine ne va despărți pe noi de iubirea lui Hristos?"

Necazul, sau strâmtorarea, sau prigoana sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia?"

Și ascultă iarăși ce zice: "Iar Dumnezeuul păcii va zdrobi repede sub picioarele voastre pe satana" (Romani 16, 20).

Neîndoios că îl avea pe satana în puterea lui, de aceea spune: "în numele lui Iisus Hristos îți poruncesc să ieși din ea..." (Fapte 16, 18).

Totuși, cel ce alege să lupte nu are această putere, fiindcă el n-a biruit încă; cel ce a biruit, însă, nu luptă, pentru că el l-a supus pe diavol și l-a robit cu totul.

Nici Petru nu s-a luptat cu diavolul, ci a făcut ceva mai bun decât să lupte. Printre catehumeni, printre credincioși, printre cei ce veneau să-l asculte, se aflau mulți care-l biruiseră deja pe diavol, de aceea și spune fericitul Pavel: "... căci gândurile lui nu ne sunt necunoscute" (I Corinteni 2, 11).

Ascultă iarăși ce spune: "Nu este deci lucru mare dacă și slujitorii lui iau chip de slujitori ai dreptății..." (II Corinteni 11, 15). Cunoștea lupta și nimic nu-i era străin ...

Diavolul luptă până la capăt să ne piardă

Cel ce luptă nu știe de va învinge sau nu, ajunge, însă, să nu cadă.

Biruința este mai lăudată când se sfârșește lupta. De pildă, să presupunem că ne încercăm o dorință amăgitoare. De mirare este nu să n-o primim, ci s-o lepădăm. Dacă nu ne este, totuși, cu puțință, atunci să ne nevoim și s-o îmblânzim. Dacă ieșim din această bătălie, dar rămânem în luptă, atunci am biruit, pentru că aici nu e ca în arenă. Acolo, dacă nu ți-ai doborât adversarul, n-ai învins. Aici, însă, dacă nu te-a biruit adversarul, atunci ai biruit tu.

Prin urmare, dacă nu ești înfrânt, ai biruit.

Cu dreptate este aceasta. Să luăm drept pildă doi luptători care se înfruntă în arenă pentru victorie. Dacă unul dintre ei cade înfrânt, celălalt primește cununa.

În lupta cu dorințele amăgitoare nu se întâmplă același lucru. Diavolul tare se mai străduiește să ne biruiască. Dar dacă eu îl lipsesc de lucrul pentru care luptă am biruit, fiindcă diavolul nu luptă doar ca să ne învingă, ci ca să ne doboare și să ne piardă pe vecie.

Deja diavolul a fost biruit. A fost răpus și e pierdut. El căuta biruința nu ca să primească cununa, ci ca să mă piardă pe mine. Prin urmare, dacă nu-l voi birui, dar nici nu mă voi lăsa biruit, se cheamă că am învins.

Care este, așadar, biruința cea mai lăudată? Să-l răpunem cu totul, așa cum a făcut Pavel, socotind că lucrurile vieții acesteia nu au nici o însemnătate. Pe el să-l urmărim și să ne îngrijim să fim întotdeauna mai presus de diavol și să nu-i dăm niciodată prilej să ne atace.

Prilejurile

Prilejurile pe care i le putem da sunt: avuția, banii și vanitatea. De multe ori, ele l-au înviat și l-au întărit.

De ce este, dar, nevoie să luptăm? De ce trebuie să ne înfruntăm cu el?

Cel ce înfruntă un adversar nu știe cum se va sfârși lupta, dar știe că nu trebuie să se lase înfrânt și că nu trebuie să-l lase pe celălalt să-l predomine. Cel care-și calcă în picioare adversarul are biruință sigură. Să călcăm, dar, în picioare puterea diavolului, să călcăm în picioare păcatele și prin ele înțeleg cele ale vieții acesteia: mânia, dorința, semeția și toate patimile.

Ca să ne trezim, când ne vom muta la viața cealaltă, că am renunțat din voia noastră la stăpânirea pe care ne-a dat-o nouă Dumnezeu. Pentru că numai ca stăpânitori peste patimi și diavol vom avea parte de bunățile viitoare ...

Patimile noastre să fie arme împotriva diavolului

Dacă avem un dușman, dacă ne-a greșit și dacă suntem poniți împotriva lui, să strângem toată mânia pe care o simțim și s-o vărsăm în capul diavolului. Numai aici mânia e bună, numai aici iuțimea e folositoare și numai aici pomenirea răului trebuie lăudată. Altfel, pomenirea răului este vătămătoare. Prin urmare, dacă avem cusururi și neputințe, diavolului să i le dăm. Dacă nu ne putem lepăda de o patimă, s-o lepădăm și s-o tăiem atunci cu mădular cu tot, fie!

Cineva te-a rănit cu vorba? Ține minte acest rău ca să-l arunci în capul diavolului și niciodată să nu lași să-ți slăbească dușmănia pentru el.

Nu te-a rănit nimeni? La fel să ții minte răul, fiindcă L-a defăimat pe Stăpânul tău, fiindcă L-a războit și a încercat să-L ispitească și fiindcă pe mulți din frații tăi îi pierde și acum.

Vrăjmașii săi din totdeauna

Fii în veci vrăjmașul diavolului, fără încetare arată-i silă și mânie. Numai așa se va smeri și va ajunge de plâns și numai așa va cădea lesne.

Dacă noi îl războim, nu ne va mai război el pe noi. Dar dacă suntem îngăduitori, diavolul ne va lovi cât de tare va putea.

Nu același lucru se întâmplă cu frații noștri. Diavolul este vrăjmaș și dușman vieții și mântuirii noastre, dar și mântuirii lui. Dacă nu se iubește pe sine, cum ne-ar putea iubi pe noi?

Să fim, așadar, pregătiți de luptă și să-l lovim, avându-L mereu lângă noi, ca un ajutor puternic, pe Domnul Iisus Hristos, Cel Care și pe noi ne va putea face nebiruiți în ispitirile diavolului și deopotrivă vrednici de bunățile viitoare...

(Cuvântul XXII la Epistola către Efeseni PGB 21, 288-298. PG 62, 160-164)

De ce Dumnezeu nu l-a făcut să dispară?

Ar putea întreba cineva: de ce Dumnezeu nu l-a pierdut pe diavol după ce l-a amăgit pe om? Îi vom răspunde: Dumnezeu n-a făcut-o tot din marea Sa grijă pentru noi.

Dacă spurcatul acela l-ar fi biruit pe om slujindu-se de puterea sa, atunci discuția noastră ar mai fi avut un temei, dar, de vreme ce el își pierduse orice putere, rămânându-i numai aceea de-a convinge (iar a nu ne lăsa convinși de el stă în puterea noastră), de ce să-l lipsești pe om de pricina izbânzii și de prilejul de-a câștiga cununile?

În plus, chiar dacă Dumnezeu ar fi știut ca diavolul e nebiruit și că i-ar învinge pe toți, tot l-ar fi lăsat să facă ce-a făcut și acest lucru nu trebuie de loc să te mire, pentru că tot de noi ar fi depins să nu-i înfrângă și să nu-i stăpânească pe cei ce nu cu sila, ci de bună voie i s-au supus.

Nici asta n-ar fi de ajuns pentru unii ce vor să fie neapărat nerecunoscători.

Atunci, dacă sunt mulți aceia care l-au biruit și mulți cei care-l vor birui de acum încolo, de ce vrei să-i lipsești de o asemenea cinste pe cei ce vor progresa în virtute și vor avea o izbândă plină de slavă?

Dumnezeu i-a îngăduit să facă ce a făcut ca să-l zdrobească tocmai aceia care au fost biruiți de el.

Aceasta este cea mai mare pedeapsă pentru diavol, pedeapsă ce-i poate aduce o și mai mare osândă.

Va spune, poate, cineva: nu-l vor putea birui toți. Ce legătură are asta cu ceea ce discutăm noi? E mai drept ca cei viteji să aibă prilejuri ca să-și poată dovedi curajul, iar cei lași să fie pedepsiți pentru trândăvia lor, decât ca vitejii să sufere din pricina celor lași.

Aceasta pentru că păcătosul e învins nu de vreun dușman, ci de propria lui nepăsare. O arată mulțimea de oameni care l-au biruit până acum pe satana.

Numai atunci lașii îi vor vătăma pe cei viteji, când nu le vor mai lăsa nici un prilej să-și dovedească curajul.

De pildă, un agonotet are doi luptători, dintre care unul este dornic să-și înfrunte adversarul și să dovedească că poate lupta și câștiga cununa victoriei, iar celălalt preferă, în loc să se ostenească, să evite înfruntarea, alegând o viață de trândăvie și de plăceri. Atunci, din cauza celui laș, întrecerea nu mai are loc, iar cel ce iubește lupta e nevoit să părăsească arena.

Astfel, cel dornic să lupte suferă din pricina celui nepăsător, iar acesta din urmă va fi laș nu din pricina celui curajos, ci din cauza răutății sale.

Această pildă ne arată cum este diavolul.

Nu aceasta este judecata corectă

Mergând mai departe cu raționamentul nostru, am ajunge să judecăm și să condamnăm însăși purtarea de grijă a lui Dumnezeu și să defăimăm întreaga creație...

Dacă ar fi așa, atunci ar trebui să renunțăm la mâncare și băutură, la cer și la soare, la stelele toate și la lună și la toate felurile de viețuitoare, pentru că, la ce-ar mai folosi dacă omul, pentru care toate s-au făcut, a fost schilodit într-un chip atât de vrednic de plâns?

Vezi cum ne poate pierde această judecată atât de nebunească?

Diavolul sieși își face rău

Diavolul sieși își face rău, și nu nouă. Dar noi, dacă vrem, putem avea de la el foarte multe foloase, firește, fără ca el să vrea sau să știe.

Acest lucru face ca minunea să fie și mai mare și ne arată negrăita purtare de grijă a lui Dumnezeu.

Când oamenii se fac mai buni, lucrul acesta îl sfâșie și-l doare peste măsură pe satana. Iar atunci când se întâmplă chiar din pricina lui, îi e de-a dreptul cu neputință să îndure această lucrare întoarsă împotriva lui.

Cum ne face diavolul nouă bine?

Cum ne poate face diavolul bine nouă? Temându-ne de sălbăticia și de neconținutele lui atacuri și urzeli, lăsăm somnul cel mult, veghem amintindu-ne la tot ceasul de Domnul.

Cuvântul acesta nu este al meu, ci al fericitului Pavel, și ascultă cum, aproape cu aceleași vorbe, îi deștepta pe mulți din credincioșii ce dovedeau nepăsare față de cele duhovnicești.

În Epistola sa către Efeseni el spune: "Căci lupta noastră nu este împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva începătorilor, împotriva stăpânilor, împotriva stăpânilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sunt în văzduhuri" (Efeseni 6, 12).

Acestea le spunea nu ca să-i descurajeze, ci ca să le trezească spiritul adormit. Petru, la rândul său, spune: "Fiți treji, privegheați. Potrivnicul vostru, diavolul, umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită. Căruia stați împotrivă, tari în credință..." (I Petru 5, 8-9).

Le spunea acestea ca să-i facă mai puternici și să-i convingă să se apropie mai mult de Dumnezeu. Căci dacă cineva vede un dușman stându-i dinainte, aleargă cu mai mult îndemn să se unească cu cel care-l poate ajuta.

Așa aleargă copiii, când se sperie, în brațele mamei, unde se simt la adăpost, și se agață, se țin de poala ei și nu-i mai dau drumul în ruptul capului, deși mama nu pleacă nicăieri. Dar tot ei, dacă nu e nimic care să-i sperie, nici nu le-ar îngădui pe mame în preajma lor și se fac că nu le aud când îi strigă, ci râd sau fug, deși dânsle încearcă în toate chipurile să-i aducă acasă, ba disprețuiesc chiar și masa așternută pentru ei.

De aceea, multe mame, când n-o mai pot scoate la capăt cu copiii lor năzdrăvani și nu-i pot aduce acasă, îi sperie cu măști sau sperietoare pe care le fac ca să-i convingă să vină când îi cheamă.

Lucrul acesta nu se întâmplă numai cu copiii, ci și cu noi, căci numai atunci când diavolul ne sperie sau ne aduce tulburare, ne înțelepțim, ajungem să ne cunoaștem pe noi înșine și numai atunci alergăm eu mare îndemn la Dumnezeu.

Dacă diavolul ar fi dispărut, mulți poate n-ar fi dat crezare faptelor din vechime despre care ne relatează Scriptura, cum este, de pildă, faptul că l-a înșelat pe om și că l-a lipsit de multe bunătăți.

Oamenii ar fi spus, poate, că Dumnezeu l-a desființat pe diavol din pizmă și din ură.

Aceasta pentru că, dacă și astăzi sunt unii care cutează s-o spună, chiar după marea dovadă pe care a primit-o omul când a fost amăgit de diavol, câte n-ar zice și câte n-ar povesti, dacă n-ar fi avut nici o mărturie a răutății lui?

Nu diavolul face toate relele

Dacă, în general, cercetăm cu de-amănuntul toate câte s-au întâmplat, o să vedem că nu diavolul ne împinge să facem toate relele. Face și el multe, dar și noi multe le facem din dispreț și din nepăsare.

Ca să ne întoarcem la început, să ne punem întrebarea: când anume s-a apropiat diavolul de Cain și când l-a îndemnat să făptuiască omorul? Nu de Cain s-a apropiat, ci de mama sa, cu care a stat de vorbă, pregătindu-și capcana.

Lui Cain nu i s-a arătat niciodată, doar dacă nu luăm în seamă, ar putea spune cineva, faptul că i-a pus în minte gândurile cele viclene.

Dar și pentru aceasta vinovat este cel ce l-a primit și l-a crezut încă de la început și cel ce i-a îngăduit să se năpustească asupra lui.

Dumnezeu, însă, nici pe acesta nu-l părăsește, ci dorește să-i dea o lecție și să-l mustre aspru, părând că-l pedepsește.

(Către Stagirus I PGB 29, 42-50. PG 47, 432-434)

Dacă Dumnezeu nu i-ar fi îngăduit,

nu s-ar fi apropiat de Adam

Unii spun că, dacă nu-i îngăduia Dumnezeu, diavolul nu s-ar fi putut apropia de primul om și nu l-ar fi putut ispiti. Dar nici Adam n-ar fi putut înțelege cât de mari erau bunătățile datorite lui și nici n-ar fi putut lepăda mândria.

Unul care se socotește pe sine vrednic de o atât de mare cinste încât să aștepte să se facă Dumnezeu, ce nu cuteza să facă, dacă nu era pedeapsa care să-l facă mai înțelept și să-l îndrepte?

Să presupunem că diavolul nu l-a sfătuit nimic și că n-a vorbit cu Eva despre pomul vieții. Ar fi rămas ei, totuși, fără păcat?

Nu putem spune da cu tărie. Pentru că unul care cu atâta ușurință a dat crezare cuvintelor soaței, chiar dacă nu exista diavol, foarte repede ar fi ajuns la păcat chiar din propria-i voie, fără să-l ispitească nimeni, dar atunci pedeapsa i-ar fi fost cu mult mai mare.

Nu toate se întâmplă, însă, din pricina diavolului. Femeia a căzut în ispită după ce a fost biruită de dorință, cum o arată Scriptura: De aceea femeia, socotind că rodul pomului este bun de mâncat și plăcut ochilor la vedere și vrednic de dorit, pentru că dă știință, a luat din el și a mâncat...” (Facere 3, 6).

Ce spun acum n-o spun ca să-l dezvinovățesc pe diavol ci, pentru că voiesc să arăt că, dacă n-ar fi căzut cu voia lor, nimeni nu i-ar fi putut doborî.

Unul care cu atâta ușurință a primit să fie amăgit de un altul și înainte de a fi fost ispitit tot în nepăsare și goliciune petrecea.

Nu aceeași ar fi fost urmarea dacă diavolul ar fi vrut să ispitească un suflet care s-ar fi păstrat luminos, curat și treaz.

(Către Stagiros I PGB 29, 54-56. PG 47, 435)

Cum sfârșesc supușii diavolului

Acestea sunt capcanele diavolului. Dacă întâlnește oameni gata să i se supună și să-l asculte, la început îi momește doar cu o plăcere mărunță, ca să cadă, iar apoi îi scufundă în adâncul răutății. După ce-i umple de toată rușinea și necinștea îi lasă căzuți, ca o privesc nespuse de tristă pentru ceilalți.

(Cuvântul XVIII la Facere, PGB 2, 502. PG 53, 149)

În cele din urmă slujitorii diavolului

ajung de toată batjocura

O altă cursă a răutății diavolului este să-i supună pe cei ce-l slujesc și pe cei ce-i amăgește la asemenea ostenele încât să-i smulgă (de la iubirea Domnului) și să-i arate ca pe cei mai de batjocură dintre toți.

Pentru că o osteneală care nu aduce nici un folos este lipsită de orice laudă.

(La marele Vavila, PGB 34, 454. PG 50, 505)

Diavolul în fața lui Hristos

Neputința diavolului în fața lui Hristos

Când Hristos a flămânzit, spune evanghelistul, “... apropiindu-se, ispititorul a zis către El: De ești tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini” (Matei 4, 5).

Auzise el glasul pogorât din ceruri, care spunea “Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care am binevoit” (Matei 3, 17).

Îl auzise și pe Ioan mărturisind câte și mai câte despre El și apoi L-a văzut că flămânzea. Era nedumerit. Nu-i venea a crede că Iisus era un om ca toți oamenii, dar nici să accepte că era Fiul lui Dumnezeu nu putea, de vreme ce-L vedea flămând.

Chinuit de această nedumerire, rostește cuvinte care-i vădesc îndoiala. Nu știa ce să creadă. Așa cum, la începutul vieții oamenilor, s-a apropiat de Adam și l-a amăgit cu născociri, ca să afle adevărul, așa și acum.

De vreme ce nu cunoștea taina negrăită a dumnezeieștii iconomii și cine era cu adevărat Acela Care stătea lângă el, l-a întins alte mreje, ca să afle ce lui îi era tăinuit și ascuns.

Ce spune, dar? “De ești Tu fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini”. N-a spus:

“pentru că ți-e foame” ci “De ești Tu Fiul lui Dumnezeu”, crezând că laudele îl vor ispiti.

De aceea a trecut sub tăcere foamea, ca să nu pară că, pomenind de un lucru care, vădindu-se, L-ar arăta necinștit, L-ar putea face de ocară lumii.

Diavolul nu cunoștea ce lucruri mari se împlinesc prin taina iconomiei și credea că pomenind de foame L-ar face de rușine pe Hristos.

De aceea, lingușindu-l, amintește numai de cinștea pe care o avea ca Fiu al lui Dumnezeu.

Ce face Hristos? Îi surpă mândria și-i arată că foamea nu e un lucru vrednic de rușine, nici nevrednic de înțelepciunea Sa, când tocmai foamea o trecuse diavolul sub tăcere voind să-l lingușească. Și atunci, Hristos însuși aduce vorba de ea spunând: “Nu numai cu pâine va trăi omul...” (Matei 4, 4).

Își începe, așadar, răspunsul de la nevoia pe care o are omul din partea stomacului.

Tu fii, rogu-te, atent, la răutatea demonului viclean, vezi de unde își începe războiul și vezi cum nu-și uită niciodată meșteșugul.

Aceleași înșelăciuni cu care l-a scos pe primul om din rai umplându-l de toate relele, le folosește și acum ca să-și îndeplinească nada pentru Hristos. Vreau să spun, lipsa de înfrânare a pântecelui. Și astăzi mai poți asculta pe unii nu prea înțelepți punând nenumărate rele pe seama neînfrânării pântecelui.

Chiar dacă demonii ne spun și lucruri folositoare,
nu trebuie să-i ascultăm

Hristos, însă, arătând că nici tirania foamei nu-l poate sili pe cel virtuos să facă vreun lucru necuvenit, răbdă foamea și nu ascultă de porunca diavolului.

În acest fel ne învață că în nimic să nu ascultăm de diavol pentru că, din pricina lui, primul om s-a rupt de Dumnezeu și I-a călcat porunca, Domnul Iisus nu obosește nicicând să te învețe că nu trebuie să ascuți de diavol, orice ți-ar cere, chiar dacă nu te îndeamnă deschis la neascultare și la călcarea poruncii.

Dar ce spun eu neascultare? Chiar dacă demonii îți cer să faci ceva folositor, nici atunci să nu-i bagi în seamă. Așa le-a închis Hristos gura și demonilor care-L vesteau Fiul al lui Dumnezeu (Luca 4, 3).

Iarăși, când demonii voiau să-l propovăduiască Fiul al lui Dumnezeu, Pavel i-a certat, chiar dacă propovăduirea lor era un lucru folositor.

După ce i-a smerit și i-a făcut de ocară pe diavoli, zădărniciind uneltirile cu care voiau să ne piardă – cu toate că Vestea învățături mântuitoare – i-a depărtat, închizându-le gura și poruncindu-le să tacă (Fapt, 16, 18).

De aceea, nici aici în pustie, Hristos n-a încuviințat spusele diavolului, ci i-a zis: “Nu numai cu pâine va trăi omul...” , aceasta însemnând că Dumnezeu îl poate sătura pe cel înfometat și cu cuvântul.

Mărturia o ia din Vechiul Testament ca să ne învețe că nici atunci când aproape murim de foame sau pătimim dintr-o pricină sau alta, nicicând nu trebuie să ne depărtăm de Domnul nostru.

Nici dacă ne silește nu trebuie să-l ascultăm

Dacă cineva ar spune că Iisus trebuia să-i dea diavolului dovada pe care a cerut-o, îl voi întreba: pentru ce motiv și de ce? Diavolul n-a cerut minune ca să creadă, ci ca să-L dovedească pe Iisus necredincios, cum credea el că este.

Pe primii oameni tot așa i-a amăgit și i-a vădit că nu credeau cu putere în Dumnezeu. Le-a făgăduit lucruri potrivnice celor făgăduite de El, i-a umplut cu amăgiri și nădejdi deșarte că vor ajunge dumnezei și i-a dus la necredință, în acest chip i-a scos din bunățile pe care le aveau.

Hristos, însă, S-a arătat pe Sine neîncuviințând nici purtarea diavolului, nici pe cea a iudeilor de mai târziu, care asemenea lui, cereau semne. Hristos ne învață, în toate împrejurările, că și atunci când putem face lucruri minunate, nimic să nu facem fără pricină și fără să fie cu adevărat nevoie. Ne mai învață să nu ne încredem în diavol și să nu ascultăm de el, oricât ne-ar sili.

Și atunci, spurcatul ce-a făcut? Văzând u-se înfrânt și văzând că nu-L poate convinge pe Iisus să facă ce-L îndemna, mai ales că răbda de foame, a mai făcut o încercare: “Și I-a zis: Dacă Tu ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te jos, că scris este: Îngerilor Săi va porunci pentru Tine și Te vor ridica pe mâini ca nu cumva să izbești pe piatră piciorul Tău” (Matei 4, 6).

De ce, dar, la fiecare poruncă începe cu cuvintele: “Dacă este Fiul lui Dumnezeu”? Ce a făcut atunci face și acum.

Atunci L-a defăimat pe Dumnezeu zicând “În ziua în care veți mânca din el vi se vor deschide ochii” (Facerea 3, 5), ca să arate că Dumnezeu i-a amăgit și i-a înșelat și că n-au avut nici binefacere de la El, iar acum spune: “Pe nedrept Te numește Fiul Lui. Te-a înșelat la dar, căci dacă așa este cu adevărat dovedește că ai această putere”. Pentru că Iisus i-a vorbit din Scripturi (Deuteronom 8, 3), diavolul aduce și el mărturia profetului (Psalmul 90, 11-12).

Lupta împotriva diavolului trebuie s-o ducem cu îngăduință și cu îndelungă-răbdare

Cum i-a răspuns Hristos? Nu S-a revoltat și nici nu S-a mâniat, ci, cu mare bunățate i-a vorbit din Scripturi, zicând “Să nu ispitiți pe Domnul Dumnezeu vostru...” (Deuteronom 6, 16),

În acest fel ne învață că pe diavol nu cu minuni trebuie să-l batem, ci cu îngăduință și cu îndelungă-răbdare și că nimic ni trebuie să facem din înfumurare, ca să arătăm lumii ce putem sau din ambiție.

Vezi-i nesocotința chiar din mărturia pe care o aduce. Mărturiile aduse de Domnul Hristos din Scriptură, amândouă sunt cum nu se poate mai bine alese, în timp ce mărturiile diavolului sunt pomenite așa, la întâmplare, nu se potrivesc de loc și nu au nici o legătură cu împrejurarea. Cuvântul care s-a scris: “Îngerilor Săi va porunci pentru Tine” nu te îndeamnă să te arunci în prăpastie și, de altfel, nici n-a fost scris pentru Domnul.

Domnul nu l-a pedepsit atunci, chiar dacă, în gura lui, cuvintele Scripturii sunau necuviincios și pe dos, fiindcă nimeni nu cere asemenea lucruri de la Fiul lui Dumnezeu. A te arunca jos și a te prăbuși este lucrarea diavolului și a demonilor, pe când lucrarea lui Dumnezeu, dimpotrivă, este a-i ridica pe cei căzuți.

Domnul putea să-și arate puterea, dacă ar fi fost nevoie, dar nu aruncându-Se jos și prăbușindu-Se în prăpastie, ci mântuindu-i pe alții. A te arunca în prăpastii și în adâncuri este lucrarea tagmei aceluia. Așa face mereu și în toate împrejurările vicleana lor căpetenie ...

“Din nou diavolul L-a dus pe un munte foarte înalt și I-a arătat toate împărățiile lumii și slava lor și I-a zis Lui: Acestea toate ți le voi da ție, dacă vei cădea înaintea mea și Te vei închina mie. Atunci Iisus i-a zis: Piei, satano, căci scris este: “Domnului Dumnezeului Tău să te închini și Lui singur să-I slujești” (Matei 4, 8-10).

Domnul I-a certat pe diavol pentru că păcatul lui se îndrepta împotriva Tatălui, spunând că toate ale lui sunt și nu ale lui Dumnezeu și voind a se arăta pe sine dumnezeu și creatorul tuturor. Dar nici de această dată nu I-a muștrat cu asprime, ci I-a zis doar simplu: piei, satano! E mai degrabă o poruncă decât o muștrare. I-a zis “du-te” și I-a și pus pe fugă. De atunci, vrăjmașul nu I-a mai dat alte ispite.

De ispitele cele mai puternice se slujește la sfârșit

Și de ce zice Luca că a trecut toată ispita? Eu cred că dacă le-a spus pe cele mari, de fapt, le-a spus pe toate, pentru că în ispitele mari mai sunt cuprinse și altele.

Patimile cele mari, în care se cuprind mii de alte rele, sunt: lăcomia pântecelui, a lucra îndemnat de slavă deșartă și a fi stăpânit de patima iubirii banilor. Cunoscând aceasta spurcatul, cunoscând că cea mai grea patimă este lăcomia, a lăsat-o la sfârșit. A păstrat-o ultima, pentru că e cea mai puternică dintre toate.

E o lege pe care diavolul o urmează în toate luptele sale. Ispitele cele mai tari, acelea care pot doborî, le lasă la sfârșitul luptei. Așa a făcut și cu Iov. Așa și acum, a început cu ispitele ce par a fi cele mai neînsemnate și mai neprimejdioase și a sfârșit cu cea mai puternică.

Cum să-I înfruntăm pe diavol?

Cum îl vom putea birui? Așa cum Domnul Hristos ne-a învățat: alergând și găsindu-ne scăparea numai la Dumnezeu. Nici de foame să nu ne simțim zdrobiți, ci să ne încredem în Acela Care și numai cu cuvântul Său ne poate hrăni.

Primind bunătați, să nu-L ispitim pe Acela Care ni le-a dat, ci să fim mulțumiți cu slava cea cerească și deloc să nu ne îngrijim de cea omenească.

În sfârșit, întotdeauna să disprețuim ce nu ne este cu adevărat necesar. Pentru că nimic altceva nu ne face să cădem în mâinile diavolului decât dorința de-a avea mai mult și lăcomia fără saț.

Vedem că toate acestea sunt adevărate din ceea ce se întâmplă în zilele noastre. Există unii care zic:

“toate acestea vor fi ale tale, cazi doar dinaintea noastră și închină-te nouă”.

Aceștia sunt oameni după fire, dar unelte ale diavolului. Pentru că de Hristos diavolul nu s-a apropiat singur, ci împreună cu alții, și ne-o spune lămurit Luca: “S-a îndepărtat de la El până la o vreme” (Luca 4, 13). Vrea să impună că după aceea s-a apropiat de El prin uneltele sale.

După biruința asupra diavolului te vor întâmpina îngerii

“...și iată îngerii, venind la El, îl slujeau” (Matei 4, 11). Îngerii nu s-au arătat cât timp L-a ispitit diavolul, fiindcă Dumnezeu nu i-a lăsat, ca să nu se sperie gonitorul și să fugă, dar s-au arătat după ce Domnul I-a biruit în toate și I-a alungat.

Aceasta ca să știi că după biruințele asupra diavolului te întâmpină îngerii, înconjurându-te din toate părțile cu strajă, însoțindu-te pretutindeni și lăudându-te.

Îngerii I-au întâmpinat și pe Lazăr și I-au dus cu ei, după cuptorul sărăciei și al foamei și după toate suferințele îndurate în viața sa pământească (Luca 16, 22).

Aceasta am spus-o și mai devreme, anume că Hristos, ne arată acum multele lucruri de care ne vom bucura și noi.

Neschimbate sunt viclesugurile diavolului

De vreme ce toate acestea pentru tine s-au făcut, râvnește-te biruința Domnului și imit-o. Dacă vreunul din slujitorii aceluia sau vreunul care are gânduri asemenea lui se va apropia de tine și va încerca să te ispitească cu cuvinte ca acestea: “dacă ești într-adevăr minunat și (cu credință) mare, mută muntele acesta din loc”, nu te tulbura și nu te speria, ci răspunde-i cu blândețe și spune-i ce ți-a spus și Domnul ție: “să nu ispitești pe Domnul Dumnezeul tău”.

Dacă-ți făgăduiește putere și bogății nenumărate și-ți poruncește să te închini lui, iarși să te împotrivești cu bărbăție, căci diavolul n-a încercat să-L ispitească cu ele numai pe Stăpânul nostru al tuturor, ci zi de zi cu aceleași capcane ne încearcă și pe noi robii Săi.

Și o face nu numai în munți sau în pustie și nu numai decât el însuși, ci și în orașe, în piețe, în tribunale, slujindu-se de oameni asemenea nouă.

Ce trebuie să facem? În primul rând, să nu ne încredem în el și să ne astupăm urechile când ne vorbește.

Să-I urâm când ne lingusește și mai vârtos să-i întoarcem spatele când vine să ne promită mai multe.

Pentru că pe Eva a doborât-o și i-a pricinuit cele mai mari rele, atunci când a ridicat-o împotriva lui Dumnezeu, deșteptând în ea speranțe deșarte.

Diavolul este dușmanul nostru neîmpăcat, care poarta cui noi un război ascuns. Nu ne îngrijim noi de mântuirea noastră pe cât se luptă el ca să ne piardă.

Diavolul ne făgăduiește multe

Să ne întoarcem, aşadar, de la el cu silă, dar nu numai cu cuvântul, ci şi cu lucrul, nu numai cu mintea, ci şi cu faptele noastre. Şi să nu facem nici unul dintre lucrurile pe care le; doreşte, căci aşa vom face toate câte le voieşte Dumnezeu.

Diavolul multe ne promite, dar nu ca să ne dea, ci ca să ne ia. Ne promite multe din cele furate de la alţii ca să ne răpească împărăţia şi virtutea.

Se slujeşte de comorile de pe acest pământ ca de nişte curse şi laţuri, ca să ne lipsească şi de ele, dar şi de comorile din; ceruri.

Ar voi să ne îmbogăţim aici ca să nu fim bogaţi dincolo. Dacă vede că nu ne poate scoate cu bogăţia din moştenirea noastră cerească, alege altă cale ca să ne piardă, cea a sărăciei cum a făcut şi cu Iov. Văzând că bogăţia nu l-a schimbat, şi-a împletit nada cu firul sărăciei, aşteptând de acolo biruinţa. Există, oare, vreo nădejde mai nesăbuită decât aceasta? Căci cel ce s-a folosit cu vrednicie de avere, cu şi mai multă tărie şi curaj va răbda sărăcia.

Cel ce nu doreşte lucrurile pe care deja le are, nu le va căuta nici atunci când îi vor lipsi. Aşa a făcut şi fericitul Iov, care în sărăcie s-a arătat mai vrednic şi mai slăvit.

Diavolul a avut putere să-i ia averea, dar nu i-a putut scoate din suflet iubirea pentru Dumnezeu, dimpotrivă, a făcut-o şi mai puternică.

Deşi l-a despuiat de toate, l-a înconjurat, fără voia lui, de mult mai multe bunătăţi. De aceea nu mai ştia ce să facă. Cu cât mai multe lovituri îi dădea, cu atât mai puternic îl vedea că se face.

De aceea, la sfârşit, după ce a încercat tot ce i-a stat în putinţă şi a abătut asupra lui toate nenorocirile posibile, văzând că nimic n-a izbutit, a alergat la vechea lui armă, femeia.

Aceasta şi-a pus masca soţiei iubitoare şi pline de grijă, s-a prefăcut copleşită de suferinţele şi de pătımirea soţului său şi, prefăcându-se că doreşte să-l izbăvească de necazuri, i-a dat un sfat care să-l ducă la pierzare.

Nici aşa n-a avut parte de biruinţă. Iov, acel om minunat, a înţeles că era o cursă a vrăjmaşului şi cu multă înţelepciune i-a închis nevestei gura prin care vorbea diavolul: “Vorbeşti cum ar vorbi una din femeile nebune! Ce? Dacă am primit de la Dumnezeu cele bune, nu vom primi oare şi pe cele rele” şi în toate acestea, Iov n-a păcătuit de loc cu buzele sale” (Iov 2, 10).

Diavolul se foloseşte până şi de rude

Ca el trebuie să facem şi noi. Chiar dacă satana ia chipul unui frate, al unui prieten drag, al soţiei noastre sau chipul unuia dintre apropiaţii noştri cei mulţi şi ne vorbeşte de lucruri nepotrivite, să nu-i primim sfatul de dragul celui care ne sfătuieşte, ci să-l depărtăm pentru îndemnurile lui pierzătoare. Fiindcă şi acum face multe asemenea, punându-şi masca compătimirii. Ni se înfăţişează ca prieten, dar îşi varsă în noi cuvintele înveninate care sunt mai vătămătoare şi mai rele decât otrava.

Pentru că a lui este linguşirea cu care ne vătămă, în vreme ce lui Dumnezeu Ii e propriu să ne înveţe, spre folosul nostru. (Cuvântul XIII la Evanghelia după Matei PGB 9, 412-426. PG 5-7, 210-214)

Diavolul în faţa lui Hristos

După minunea petrecută pe mare, Hristos a împlinit una şi mai grozavă. Văzându-L demonizaţii ce păreau nişte robi fugari, l-au strigat: “Ce ai Tu cu noi, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu ? Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuieşti?” (Matei 8, 29).

De vreme ce mulţimea îl numea om, au venit demonii să-I propovăduiască dumnezeirea. Aceia care nu văzuseră marea în furtună liniştindu-se la porunca Lui, i-au auzit pe demoni strigând ceea ce mai înainte strigase şi marea potolindu-se.

Apoi, ca să nu pară că-L linguşeau, de vreme ce cunoşteau rânduiala lucrurilor, strigau cât puteau de tare, zicând: “Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuieşti?”

Tocmai de aceea, demonii şi-au mărturisit dinainte împotrivirea, ca Hristos să nu le socotească rugămintea drept una vicleană.

Ei erau în chip nevăzut biciuiţi şi chinuiţi mai rău decât fuse-se marea răscolită de furtună, pentru că prezenţa Domnului îi rănea, îi făcea să ardă şi să pătimească fără putinţă de lecuire, şi pentru că nimeni nu cuteza să se apropie de ei, a venit la ei Domnul însuşi (...). Şi L-au rugat să nu-i arunce în ape, crezând că era vremea osândeii şi temându-se că le sosise ceasul pedepsei. Cuvintele demonizaţilor sunt suficiente ca să le vedem cruzimea şi neruşinarea, căci spun: “Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuieşti?”

Desigur, nu puteau spune că nu păcătuiseră, cereau, însă, să nu fie pedepsiţi înainte de vreme.

Pentru că erau plini de rele fără lecuire şi pentru că toatei câte făcuseră chinuind în chip şi fel făpturii lui Dumnezeu erau nelegiuiri, credeau că Domnul nu va mai aştepta să vină vremea pedepsei şi că relele lor ajunseseră la culme.

De aceea L-au rugat şi L-au implorat. Astfel, unii pe cărei lanţuri de fier nu-i puteau ţine au venit legaţi la El. Unii care alergau prin munţi au coborât în câmpie. Unii care nu lăsau pe nimeni să treacă prin părţile lor L-au văzut pe Domnul; stând ca un zid în faţa lor şi s-au oprit.

(Cuvântul XXVIII la Evanghelia după Matei PGB 10, 252-256. PG 57, 352-353)

Planul vicelan al diavolului împotriva
învierii lui Hristos

Pentru că învierea este nădejdea noastră cea mai mare, în ea a vrut diavolul să lovească cu toată
puterea. Astfel, odată stingea de tot credința în înviere, iar altădată iarăși spunea că învierea deja s-a
împlinit.

De aceea, în scrisoarea lui către Timotei, Pavel numește cangrenă această credință amăgitoare și îi
înfiează pe cei ce o răspândiseră drept învățătură, zicând: “Cuvântul Iar va da roade ca o cangrenă.
Dintre ei sunt Imeneu și Filet. Care au rătăcit de la adevăr, zicând că învierea s-a și petrecut, și
răstoarnă credința unora” (II Timotei 1, 17-18). Aceștia, o dată spuneau că învierea a avut loc, iar altă
dată că trupul nu învie și că înviere înseamnă curățirea sufletului.

Sunt lucruri pe care demonul cel vicelan i-a învățat să le spună, voind nu numai să desființeze credința
în înviere, ci și să arate că toate câte le-a făcut Hristos pentru noi sunt doar un mit.

Dacă credeau că nu există învierea trupurilor, treptat i-ar fi convins că nici Hristos n-a înviat.

Astfel pe nesimțite, pe măsură ce i-ar fi îndepărtat tot mai mult de la adevăr, ar fi strecurat și o altă
rătăcire, anume că Hristos nici n-a venit pe pământ și nici n-a făcut toate câte le-a făcut.

Acesta este răul pe care ni-l poate face nelegiuitul. De aceea și Pavel îl numește uneltire, fiindcă nu ne
arată de la început ce va face, ca să nu se cunoască că e nelegiuire. Astfel punându-și mască, crezi că
altele plănuiește.

Așa cum vrăjmașii care asediază o cetate sapă pe ascuns la temelia zidului, ca să nu se mai poată
apăra, iar ei să-și atingă scopul, tot așa face și diavolul. De aceea, acel minunat și mare bărbat, Pavel,
i-a descoperit capcanele și i-a cunoscut cursele, căci zice: “Îți cunoaștem planurile”. Și aici îi dă la
iveală toată înșelăciunea și toate planurile viclene, dezvăluind dinaintea tuturor toate câte vrea satana să
facă, descriindu-le pe fiecare așa cum sunt.

(Cuvântul XXXVIII la Epistola către Corinteni PGB 18A, 548-550.PG 61, 321-322)

Cum ar voi diavolul să ne răpească

învierea din morți

Dumnezeu știa că cei înviați din morți nu vor fi de vreun folos celor vii, El, Care pe toate le face spre
binele nostru.

Apoi, dacă era vorba ca morții să învie mereu și să ne povestească toate câte se întâmplă pe lumea
cealaltă, atunci cu timpul, ani fi disprețuit și aceasta.

Mai mult, vrăjmașul ne-ar fi strecurat foarte ușor învățăturii care să ne rătăcească, fiindcă, de multe
ori, ar fi putut să ne arate idoli sau ar fi pus pe unii să se prefacă că au murit și că au fost îngropați și să
ne arate apoi că au înviat, ca prin ei să-i facă să creadă în sufletul lor tot ce voiește, pe cei pe care ar
reuși să-i amăgească.

Dacă acum, când așa ceva nu se întâmplă, pe mulți îi amăgesc și îi pierd, adesea, vise în care le apar
cei morți, nenumărate ar fi înșelăciunile și multă amăgirea pe care ar aduce-o în viața noastră demonul
cel spurcat, dacă morții s-ar întoarce printre cei vii, tulburându-le nespuse sufletul.

Dumnezeu a închis bine porțile și nu lasă pe nimeni din cei ce au părăsit lumea aceasta să se întoarcă și
să spună ce se întâmplă pe lumea cealaltă, ca să nu dea prilej diavolului și să ne strecoare ale sale.

Cu adevărat, când erau profeții, el aducea profeți mincinoși. Când erau apostolii, el arăta lumii apostoli
mincinoși, când Hristos ne-a dat învățăturile adevărate, el le-a strecurat pe cele pierzătoare, semănând
pretutindeni zăzania.

Dacă și morții s-ar mai fi întors la cei vii, diavolul ar fii încercat prin uneltele sale să se prefacă că și el
învie morți, pe care nu i-ar fi înviat cu adevărat; prin vrăji și înșelăciuni ar fi înșelat ochii oamenilor
sau ar fi poruncit unora, cum am spus mai înainte, să se prefacă că au murit și că apoi ai înviat.

Dacă ar fi fost așa, pe toate le-ar fi răsturnat, tulburând ci totul mințile oamenilor.

Dumnezeu, însă, cunoscând toate acestea dinainte, nu i-a îngăduit să ne amăgească și cu această
uneltire și, din purtare de grijă pentru noi, n-a îngăduit nimănui să se întoarcă din lumea de dincolo și
să vorbească cu cei vii, ca să ne învețe să credem în Scripturi mai mult decât în orice.

(Cuvântul IV la săracul Lazăr PGB 25, 528-530. PG 48, 1010-1011)

Relația diavolului cu Apostolii

Când rostește numele lui Dumnezeu?

Ce dar? Oare nici un demon nu pomenește numele lui Dumnezeu? Nu spuneau, oare, demonizații: “Te
știm cine ești, Fiul lui Dumnezeu” (Marcu 1, 24).

Sau nu i-au spus lui Pavel: “Acești oameni sunt robi ai Dumnezeului celui Preaînalt” (Fapte 16, 17).

Da» dar n-o fac de bună voie, ci fiindcă sunt biciuiți și siliți. Altfel, de bunăvoie și fără să fie biciuiți
de puterea lui Dumnezeu, niciodată.

Pentru ce Apostolii nu primesc mărturisirea dată de diavol

Trebuie să cercetăm puțin. De ce demonul, spunând acestea, Pavel l-a certat? Pentru că și-a imitat
învățătorul. Și Hristos îl certase. Nu voise să fie mărturisit de diavol.

De ce, totuși, diavolul l-a mărturisit pe Hristos? Fiindcă a vrut să răstoarne ordinea lucrurilor, să răpească cinstea Apostolilor și pe mulți să-i convingă să 'alerge la el și la ai lui.

Dacă Domnul ar fi primit mărturisirea dată de demoni, oamenii i-ar fi crezut ușor și și-ar fi putut răspândi lesne învățăturile.

Așadar, Domnul le-a închis gura, chiar dacă spuneau adevărul, ca să nu se întâmple un lucru ca acesta, să nu apuce să rătăcească mulțimea și nimeni să nu dea vreo atenție minciunilor lor, ci dimpotrivă, să-și astupe urechile cu totul la propovăduirea lor.

(Cuvântul XXIX la Epistola I către Corinteni PGB 18A.248-250. PG 61, 242-243 și din "Celor care-L iubesc pe Dumnezeu..." PGB 26, 528. PG 51, 168)

Adevărul spus de diavol nu poate fi primit

Dacă "nu este frumoasă lauda în gura păcătosului" (Înțelepciunea lui Sirah 15, 9), nici Hristos nu poate primi laudă din gura diavolului.

Iarăși, dacă Hristos nu poate primi mărturisire de la oameni, nici de la Ioan, cu atât mai mult nu poate primi mărturisire de la diavol. Pentru că propovăduirea nu este lucrarea oamenilor, ci este lucrarea Sfântului Duh.

(Cuvântul XXXV la Fapte PGB 16A, 342. PG 60, 255)

Diavolul îi slujește pe Apostoli în lucrarea lor

"Să dați pe unul ca acesta satanei, spre pieirea trupului..." (I Corinteni 5, 5).

Nu ca să se măntuiască trupul, ci sufletul, fiindcă acesta este veșnic.

Cum e cu putință? Este cu putință. Așa cum călăii, chiar dacă ei însuși au păcate fără număr, îi pedepsesc pe alții spre îndreptare, tot așa se întâmplă și aici, cu diavolul.

De ce nu i-ai pedepsit și pe unii ca aceștia, cum l-ai pedepsit pe Varisus sau cum l-a pedepsit Petru pe Anania, ci i-ai dat pe mâna satanei?

De ce, dar, dacă apostolul are putere, cum vedem din ce spune "ce voiți, să vin la voi cu toiagul?", sau în alt loc: "...nu ca să ne arătăm noi încercați, ci pentru ca voi să faceți binele..." (II Corinteni 13, 7) sau, de asemenea în altă parte: "...iar nu spre dărâmare, ci spre zidire" (H Corinteni 13, 10), îl cheamă pe satana ca să-i pedepsească pe păcătoși? Ca, odată cu o pedeapsă aspră, să simtă și cât de tare poate diavolul să lovească.

Pe necredincioși e mai bine să-i pedepsească apostolii, iar pe cei se abat de la dreptate, să-i predea satanei.

De ce Petru l-a pedepsit pe Anania, dacă și Anania era un necredincios care tot mai păcătuia?

Ca și cei necredincioși să afle că nu pot scăpa de pedeapsă. De aceea îi pedepseau apostolii înșiși.

Deci, cei care au înțeles că greșind n-au scăpare, dar tot rătăcesc, sunt predați satanei, ca să se arate că nu în puterea lor stătea să se înfrâneze, ci că paza apostolilor îi ținea departe de păcat, iar pe mâna satanei au fost dați toți cei care dovedeau trufie.

Așa cum regii își execută dușmanii cu mâna lor, dar pe răufăcătorii de rând îi dau pe mâna călăului, așa și aici.

Vedem dar că pedeapsa se împlinea sub paza apostolilor. Fără îndoială, nu e puțin lucru să poruncească diavolului. Pavel ne-a arătat că vrăjmașul se supune apostolilor slujindu-i fără voia lui, iar un lucru ca acesta arată mult har.

(Cuvântul V la Epistola I către Timotei PGB 23, 204-206. PG 62, 527)

Apostolii se slujesc de diavol ca de un călău

Călăii sunt aceia care îi biciuiesc pe vinovați, care îi leagă la stâlp, care le sfâșie coastele, care îi chinuiesc și îi pedepsesc.

Vrei să-i vezi pe apostoli? Ei nu au oameni care să aplice pedepse celor vinovați, ci îi au pe diavolul însuși și pe demoni să-i slujească. Lor, oameni în trup, le-a fost dat să fie sluiți de puteri netrupești. Ascultă cum, cu puterea lui, Pavel le-a poruncit demonilor, căci scrie despre cel căzut în curvie: "Să dați pe unul ca acesta satanei, spre pieirea trupului..." (I Corinteni 5, 5).

Și altora, care blestemau, le-a făcut același lucru. "I-am dat pe aceștia satanei ca să învețe să nu mai blesteme." (Că de folos este citirea Sfintelor Scripturi)

Demonii nu-i hulesc pe apostoli și nici pe Hristos

Demonii pretutindeni sunt mai recunoscători decât iudeii și nu cutează a se împotrivi sau a-i huli nici pe apostoli nici pe Hristos, căci spune evanghelistul: "Te știm cine ești..." (Marcu 1, 24) sau: "Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuiești?" (Matei 8, 29) sau iarăși: "Te știm cine ești: Fiul lui Dumnezeu" (Marcu 1, 24). Sau în alt loc: "Acești oameni sunt robi ai Dumnezeului celui Preaînalt" (Fapte 16, 17). Sau din nou: "Pe Iisus îl cunosc și pe Pavel îl știu bine". Aceasta pentru că demonii se temeau foarte mult și tremurau în fața acestor sfinți.

(Cuvântul XLI la Fapte PGB 16A, 520. PG 60, 292)

De ce nu piere diavolul?

La adăpost în timp de război

Diavolul ne este vrăjmaș și potrivnic, iar atunci când știm obiceiurile dușmanilor suntem la adăpost. Am spus deja că diavolul nu pune stăpânire pe noi cu de-a sila și nici în chip tiranic, că nu ne silește și nu ne impune nimic cu cruzime. Pentru că, dacă s-ar întâmpla un lucru ca acesta, pe toți ne-ar pierde. Am dat deja pilda porcilor pe care demonii n-ar fi avut îndrăzneala să-i atace, dacă n-ar fi primit îngăduință de la Domnul (Matei 8, 32).

La fel turmele de vite și cele de oi ale lui Iov, pentru că nici pe acestea nu le-ar fi putut distruge, dacă n-ar fi avut putere de sus (Iov 1, 12).

Primul lucru pe care l-am învățat este că diavolul nu se înstăpânește asupra noastră împotriva voii noastre și nici fiindcă așa trebuie.

În al doilea rând, am spus că și atunci când biruie prin înșelăciune, nu-i poate birui pe toți și iarăși am adus pilda, luptătorului Iov, împotriva căruia a folosit nenumărate capcane, fără a-l putea doborî, căci tot el s-a retras biruit.

A mai rămas de lămurit un singur lucru: cine este diavolul? Pentru faptul că nu ne silește să-l primim, spune, ci că ne convinge s-o facem amăgindu-ne, e mai bine să dispară, susțin unii.

Iov a biruit, dar Adam a fost înșelat și biruit de diavol.

Dacă satana ar fi dispărut de la început odată pentru totdeauna, Adam n-ar fi fost biruit niciodată.

Rămânând, diavolul a fost învins de unul, dar i-a învins, la rândul-i, pe mulți.

Zece îl înving, dar el învinge și doboară, poate, mii.

Dacă Dumnezeu ar fi făcut să nu mai existe, nici o mie nu s-ar fi pierdut.

Ce să răspundem la un astfel de argument? Că cei ce-l biruie pe vrăjmaș sunt mult mai de preț decât cei biruiți și lasă fie ultimii cât mai mulți și primii cât mai puțini.

Căci spune: "Că îmi bun este unul care face voia lui Dumnezeu decât o mie de nelegiuiri" (v. înțelepciunea lui Sirah 16, 4).

În al doilea rând, vom răspunde că, dacă vrăjmașul era dat morții, păgubit ar fi fost biruitorul, iar dacă potrivnicul e lăsat să existe, păgubiți sunt trândavii, și nu de către cei plini de râvnă și vrednici, ci de propria lor nepăsare.

Dacă dușmanul piere, atunci cei plini de râvnă vor fi păgubiți de trândavi, fiindcă mi-și vor mai putea dovedi puterea și nici primi cununa.

Poate e mai greu de înțeles, de aceea aș voi să fiu mai limpede.

Să presupunem că avem doi luptători și un adversar cu care se vor înfrunța. Unul dintre cei doi nu mai poate lupta pentru că nu-și poate înfrâna pântecul și pentru că nu s-a îngrijit, ajungând să fie slăbit și cu mădulele înțepenite. Celălalt, însă, s-a exersat, e plin de viață, își petrece timpul în palestră și în gimnastirion și își face antrenamentul cu regularitate.

Dacă le ieși adversarul, pe care din cei doi luptători îl păgubești? Pe cel trândav și neglijent sau pe cel râvnitor în luptă și de bună credință, care s-a ostenit atât?

Lipsit de adversar, acesta din urmă va fi păgubit de leneș, pe când leneșul, chiar dacă îi rămâne adversarul, nu păgubește nimic din partea celui alt, care luptă cinstit, și tot va cădea din cauza nepăsării care l-a făcut neputincios.

Voi mai da încă un răspuns, ca să înțelegeți că nu diavolul, ci propria noastră indiferență ne păgubește, cea care-i răpune pe cei nepăsători cu sine.

De ce se numește diavol?

Să lăsăm, dar, diavolul, care este foarte viclean. Este viclean nu prin fire, ci prin alegere și prin propria-i judecată.

Că nu este rău prin fire să poți cunoaște din numirile sale.

Se numește diavol, adică "defăimătorul", de la verbul "diavallo" (a defăima), fiindcă l-a defăimat pe om în fața lui Dumnezeu, spunând: "Nu degeaba Te slujește Iov. Ia întinde mâna Ta și atinge-Te de tot ce e al lui, să vedem dacă nu Te va blestema în față." (Iov 1, 9, 11). Iar pe Dumnezeu l-a defăimat în fața omului, zicând: "'Focul lui Dumnezeu a căzut din cer și a ars oile tale" (Iov 1, 16). "Încearca să-l convingă că războiul venea de sus, din cer, voind să-l ridice pe rob împotriva Domnului și pe Domn împotriva robului.

Mai degrabă n-a reușit să-i ridice pe nici unul împotriva altuia. A încercat, dar n-a putut.

Dacă vezi un alt rob răzvrătindu-se împotriva Stăpânului, pe Adam adică împotriva lui Dumnezeu – Adam, care dăduse crezare defăimărilor aduse de diavol – să știi că diavolul nu cu puterea lui a biruit, ci din pricina nepăsării omului.

De aceea s-a numit diavol. A defăima sau a nu defăima nu ține de firea lui, ci este un act care se împlinește sau nu se mai împlinește, care se întâmplă sau care nu se mai întâmplă. Toate acestea nu sunt în fire și nici în substanță.

Știi că acest cuvânt despre substanță și despre "evenimente" nu este pe înțelesul tuturor, dar există și unii care au puțină de-a urmări și cugetări mai subtile. Pentru ei am spus acestea. (Prin diavol se înțelege, în limba greacă, "cel care nu schimbă mintea din bine în rău". (nota. Ed.)

De ce se numește viclean?

Ați voi poate să mergem acum la o altă numire a diavolului, care-nici aceasta, veți vedea, nu e legată nici de firea nici de substanța lui?

Diavolul se mai numește “cel viclean”. Nici viclenia nu este o însușire proprie firii, ci ține de alegerea fiecăruia. Pentru că și viclenia, odată este, dar altă dată nu mai este.

Nu-mi spune, atunci, că rămâne în el de-a pururi! Nici în el n-a fost de la început, ci s-a adăugat mai târziu, de aceea mai e numit și răzvrătit.

În vreme ce mulți oameni sunt vicleni, diavolul se numește “cel viclean” prin excelență. De ce? Pentru că, deși noi nu i-am greșit niciodată, cu nimic, deși n-avea o treaptă nici mare nici mică, când a văzut la ce mare cinste îl ținea Dumnezeu pe om, l-a pizmuit pentru bunătățile pe care le avea de la Domnul. Și ce putea fi mai rău decât invidia din care s-a născut război și dușmănie fără o pricină întemeiată?

Mărturii pentru a dovedi cât de greșită este o astfel de gândire:

1) Zidirea

Să lăsăm, acum, de-o parte pe diavol și să vorbim despre zidire, ca să știi că pricina relelor noastre, dacă vrem să fim cu luare-aminte, nu este diavolul; ca să știi, iarăși, că cel cu voința slabă, cel nepăsător și neglijent cade și se prăbușește în adâncuri nesfârșite și fără să existe diavolul.

Diavolul este viclean. O știi și eu și o mărturisesc toți, dar, te rog, ia bine seama la ce-ți voi spune acum. Nu sunt vorbe goale, ci lucruri despre care se vorbește de multe ori, în multe locuri, în jurul cărora se duce multă luptă, dar nu între credincioși și necredincioși, ci chiar între credincioși, ceea ce este cu atât mai dureros.

Cât privește diavolul, toți se învoiesc că e viclean. Ce să spunem, însă, despre această frumoasă și minunată zidire? Și zidirea este ea, oare, vicleană? Cine să fie atât de spurcat, cine atât de lipsit de judecată și nebun ca să o hulească?

Ce să spunem, dar, despre ea? Pentru că nu e vicleană, ci frumoasă și, în același timp, o mărturie a înțelepciunii lui Dumnezeu, a puterii și a iubirii Sale de oameni.

Ascultă cât de mult o admiră profetul: “Cât s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, toate cu înțelepciune le-ai făcut (Psalmul 103, 25).

Nu se minunează de fiecare lucru în parte, ci i se taie răsuflarea în fața înțelepciunii, cu neputință de cuprins cu mintea, a lui Dumnezeu.

Ascultă iarăși pe cineva care spune că Domnul a făcut-o atât de frumoasă și de mare pentru a ne o da nouă spre folosință: “Căci din măreția și frumusețea fapturilor poți să cunoști bine, socotindu-le, pe Cel Care le-a zidit” (înțelepciunea lui Sirah).

Ascultă-l și pe Pavel care zice: “Cele nevăzute ale Lui se văd de la facerea lumii, înțelegându-se din fături...” (Romani 1, 20).

Toți au lăsat să se înțeleagă că zidirea însăși ne duce la cunoașterea lui Dumnezeu și că tot ea ne ajută să ne cunoaștem bine Stăpânul.

Ce, dacă vedem că această frumoasă și minunată creație pentru mulți a ajuns a fi pricină de necredință, trebuie s-o hulim? Nici vorbă! Îi vom învinui pe cei ce n-au știut cum să se folosească de medicament. Cum poate fi pricină de necredință ceva ce ne duce la cunoașterea lui Dumnezeu? S-au întunecat în gândurile lor filosofii, s-au închinat și au slujit făpturii, în locul Făcătorului (v. Romani 1, 21-25). Nicăieri nu este aici diavolul, nicăieri demonii, ci în fața tuturor se întinde numai zidirea care se face pentru noi învățător, ca să dobândim cunoașterea lui Dumnezeu. Cum, dar, s-a făcut zidirea pricină de necredință? Nu prin firea ei, ci din cauza unora care n-au privegheat.

2) Mădularele trupului nostru

Ce dar, spune-mi, o să distrugem zidirea? Dar de ce vorbesc de zidire? Să vorbim despre mădularele trupului nostru, fiindcă, de nu privegheam, o să găsim că și ele se fac pricină pieririi noastre, și nu fiindcă așa ne-ar fi firea, ci din vina nepăsării noastre.

Gândește-te, rogu-te, că ochiul tău ți s-a dat ca să-L slăvești pe Făcătorul, văzând făptura.

Dacă nu te slujești bine de ochiul tău, acesta te va împinge la adulter (Matei 5, 28).

Limba ți s-a dat ca să-L slăvești și să-L cânti pe Făcător. Dacă nu veghezi, limba ta îți va fi pricină de blestem (vezi Iacov 3, 5-12).

Mâinile ți s-au dat ca să le înalți pentru rugăciune. Dacă nu veghezi, le vei întinde ca să răpești și să furi.

Picioarele ți s-au dat ca să alergi să faci faptele bune. Dar dacă ești nepăsător, ele te vor duce spre faptele rele.

Vezi cum pe un bolnav toate îl vătăma? Vezi cum și leacurile mântuitoare îl pot duce la moarte, dar nu pentru că sunt rele din firea lor, ci din cauza neputinței lui.

Dumnezeu a făcut cerul ca să-I admiri lucrarea și să te închini Stăpânului, dar alții, după ce L-au părăsit pe Ziditor, s-au închinat cerului. Toate s-au întâmplat din vina nepăsării și smintelii lor.

3) Crucea Domnului

Dar de ce vorbesc de zidire? Ce-ar putea exista mai mântuitor decât crucea?

Crucea a fost sminteală pentru cei slabi. "Căci cuvântul Crucii, pentru cei ce pier, este nebulie, iar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu" (I Corinteni 1, 18). și iarăși: "Însă noi propovăduim pe Hristos cel răstignit: pentru iudei, sminteală; pentru neamuri, nebulie" (I Corinteni 1, 23).

4) Apostolii

Există, oare, o învățătură mai luminată decât cea a lui Pavel și a apostolilor? Dar apostolii pe mulți i-au făcut să simtă mireasma morții, căci zice: Unora mireasmă a morții spre moarte, iar altora mireasmă a vieții spre viață.

Vezi, dar, că pe cei slabi în credință și Pavel îi vătăma, dar că pe cel puternic, nici diavolul, cu nimic, nu-l poate atinge?

5) Hristos

Vrei să vorbim acum și despre Hristos? Ce s-ar putea compara cu mântuirea? Ce lucru mai de folos ar putea exista decât prezența Lui? Dar această prezență mântuitoare, folositoare pentru mulți, s-a făcut pricină de osândire, căci zice: "Eu am venit să judec lumea aceasta, ca cei ce nu vedeau să vadă și cei ce vedeau să fie orbi" (?). Ce spui? Lumina să fie pricină de orbire? Nu lumina s-a făcut pricină de orbire, ci, slăbind, ochii sufletului nu mai pot primi lumina.

În ce fel ne este de folos diavolul?

Ai văzut că cel ce e slab e vătămat de pretutindeni, pe când cel puternic are a se folosi de toate, din plin și din toate părțile? Pentru că pretutindeni cauza este dispoziția sufletului și pretutindeni stăpână este judecata.

Diavolul, dacă vrei să știi, ne poate fi și folositor, dacă ne slujim de el așa cum trebuie. Ne poate fi de mult folos și de pe urma lui putem avea mare câștig duhovnicesc,

S-a dovedit de multe ori în cazul lui Iov. Dar o mai aflăm odată și de la Pavel care, scriind despre desfrânat, zice: "Să dați pe unul ca acesta satanei, spre pieirea trupului, ca duhul să se mântuiască ..." (I Corinteni 5, 5).

Nu cu voia lui ne e de folos diavolul, ci prin meșteșugul apostolului. Pavel a făcut cum fac doctorii care iau vipere de la care scot veninul ca să prepare leacurile cunoscute împotriva mușcăturii de șarpe. După ce a luat tot ce putea folosi de la pedeapsa pe care diavolul o dă oamenilor, restul a lepădat.

Ca să știi că nu satana este cauza a mântuirii, ci că, dimpotrivă, se străduiește din răsuferință să-l piardă pe om și să-l înghită, și că apostolul, cu înțelepciunea sa, îi retează gâtul, ascultă ce spune în Epistola a II-a către Corinteni despre desfrânați: "... să întăriți în el dragostea..." (2 Cor. 1, 8), "ca să nu fie copleșit de prea multă înfrustrare ... ca să nu ne lăsăm covârșiți de satana ..." (II Corinteni 2, 8-11),

Să-l scoatem pe om din gâtlejul fiarei. De multe ori apostolul (Pavel) s-a folosit de diavol ca de un călău. Dar nici călăii nu-i pedepsesc pe osândiți cât ar vrea ei, ci atât cât le îngăduie judecătorii.

Acesta este rolul călăului, să pedepsească, dar întotdeauna atent la semnul judecătorului.

Ai văzut la ce înălțime a cugetării s-a ridicat Pavel? El, cel trupesc, a înfruntat călăul netrupesc.

Ai văzut ce i-a făcut Stăpânul nostru al tuturor, spunând acestea despre Iov: "... atinge-te de carnea lui, numai nu te atinge de sufletul lui" (vezi Iov 2, 6).

I-a fixat, cu alte cuvinte, hotarele și măsura pedepsei, ca fiara, care e plină de cruzime, să nu se mai arunce asupra lui și nimeni să nu-l compătimizească.

Același lucru îl face și apostolul. L-a dat pe desfrânat pe mâna satanei și i-a zis: "spre pieirea trupului", poruncindu-i adică să nu atingă de sufletul lui. Ai văzut cât de îngrădită este puterea diavolului?

Nu vă temeți de diavol

Nu te teme de diavol, chiar dacă e netrupesc, pentru că nu poate face rău oricum și oricât ar vrea.

Nimic nu e mai slab decât acela a cărui putere e îngrădită, așa cum nimic nu e mai puternic decât cel ce are îndurare, chiar dacă are trup muritor.

Am spus toate acestea nu ca să-l dezvinovățesc pe diavol, ci ca să vă scap de trândăvie.

El tare ar dori să aruncăm asupra lui vina pentru păcatele noastre, ca, în nădejdea asta și făcând rele de tot felul, să ne creștem pedeapsa, dat fiind că nu vom fi iertați cu nimic trecând asupra lui vina pentru păcatele noastre. Așa cum nici Eva n-a fost iertată.

Noi să nu facem asta. Să ne cunoaștem bine pe noi înșine și să ne știm bine care ne sunt rănilile și neputințele. Numai astfel vom putea pune leacul pe răni și numai așa ne vom însănătoși.

Pentru că cel ce nu-și cunoaște boala nu se va îngriji nici de vindecarea ei.

(Cuvânt pentru cei ce nu înțeleg de ce diavolul n-a fost scos ...PGB 31, 76-90. PG 49, 258-262)